

SITUATION

#300

DECEMBER 2022
ÅRGANG 27

PRIS 80 kronor
SÅLÄPPEN ERHÅLLER HÄLFTEN

En tidning i taget
- 27 år på gatorna i stan

BRYT EN TRADITION

Fler än
30 000 flickor
gifts bort
varje dag

Legenden om Lucia berättar om
en flicka som vägrade bli bortgift.
Hon hävdade rätten till sin
kropp, sin tro och sina egna val.
Än i dag kämpar flickor runtom
i världen för sina rättigheter.

act
Svenska kyrkan

Vi lever alla under samma himmel
och tillsammans kan vi göra skillnad.

svenskakyrkan.se/act

SWISHA DIN
GÅVA TILL
900 1223

INNEHÅLL

DECEMBER 2022

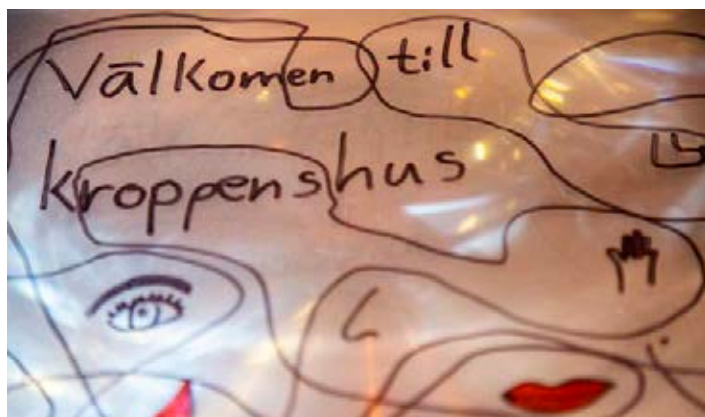
Johan Franck

Chef för Stockholms beroendecentrum och mottagare av CAN:s Drogforskningspris. Han var först i världen med sin forskning om medicin till amfetaminberoende.

MARTINA HOLMBERG

Sidan 14.

MARTINA HOLMBERG

Kroppens hus

I den tidigare färjeterminalen vid Stadsgårdskajen ligger i dag Kroppens hus, där konstnärer och sjukvårdspersonal ser till att kultur och medicin möts. Bland abortväxter, tv-spel om döden, textilkirurgi samt en fotoutställning från sprututbytet fotoprojekt "I nålsögat". Och mycket annat.

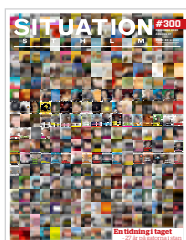
Sidan 30.

Krönika: Ulf Stolt

Snön faller och vi med den

Sidan 13.

Omslag #300
Situation Sthlm
300 omslag
i ett omslag.

MAGNUS SANDBERG

Det första numret som Tony Nilsson sålde var #106, februari 2006.

#300 En tidning i taget

I 27 år och under fyra decennier har Situation Sthlm sålts på gatorna i stan – en tidning i taget. I det här numret, nummer 300, talar vi med åtta av tidningens säljare om hur det är att sälja tidningen, varför de fortsatt sälja tidningen, hur livet såg ut när de började och hur livet ser ut i dag.

Sidan 20.

ALLTID I SITUATION STHLM

7 Brillant

Björn Sjöberg håller tidtabellen.

10 Gata fram och tillbaka

Yxmedsgränd, Gamla stan.

12 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnären Jesper Waldersten.

45 Korsord

Lös månadens kryss.

46 Svepet

Martin Hederos, Kalle Sändare-doku, Debaser 20 år med mera.

48 Dåtid Sthlm

December 1977

GATUPLANET

5 Säljaren

Michael Mändli, Slussen.

18,28 Med egna ord

Säljarnas sidor – texter från gatan.

38 Min Plats

Ulf Hansson, Medborgarplatsen.

37 I gatuplanet

- Sälja tidningen räddar liv
- Främlingar hjälper med lyckan
- 27 procent fler orosanmälningar
- Var fjärde säljare sover ute.

SITUATION

REDAKTION Chefredaktör och ansvarig utgivare Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-54595390 **Reporter** Maria Hagström, maria@situationsthlm.se

Art Director Johan Olsson **Webbredaktör** Jenny Lindroth **Medverkande fotografer och illustratörer** Martina Holmberg, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten.

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se

Räckvidd 101 000 läsare (Orvesto konsument helår 2021) **Upplaga** 14 800 ex/mån (TS helår 2022) **ISSN:** 1400-4437 **LEDNING & ADMINISTRATION VD** Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-54595387

Adress Torkel Knutssongatan 37, 118 49 Stockholm **Telefon** 08-54595381 **Organisationsnummer** 556649-1071 **Bankgiro** 5774-9327 **SOCIAL VERKSAMHET** Verksamhetschef, sociala verksamheten Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-54595388 **Samordnare** Ingmari Olofsson, ingmari@situationsthlm.se, 08-54595381, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-54595381 **Telefonnummer distribution** 08-54595381 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8–15.15 **Organisationsnummer** 802411-1497 **Bankgiro** 5357-3259 **Gåvokonto** Bg 431-2252

ANNONSERING & PRENUMERATION Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-54595394, Axel Schéle, axel.schele@mediakraft.se, 070-727 41 09

Privatprenumeration 11 nummer kostar 880 kronor **E-post** situationsthlm@flowinfo.se **Tryck** V-TAB Vimmerby 2020

Miljö Plasten runt tidningarna är en PE-folie. Den är återvinningsbar och lämnas i containern för plast vid återvinningsstationerna.

441 Tryck 428

TILL ALLA NEJ-SÄGARE, MOTVALSARE OCH JOBBIGA J*VLAR: TACK!

Tack för att ni finns och för att ni vågar. Tack för att ni är gruset maskineriet, det som får allt att stanna upp.

När utrymmet krymper och motstånd förbjuds. När den som protesterar straffas, då måste vi skydda nej.

Den totalitära makten vill inte höra ett "nej". Ett "jag vägrar". Ett "aldrig i livet". För ett enkelt nej kan ibland vara det som förändrar allt. En ensam person som vågar vägra kan vara starten på en revolution.

Därför måste vi skydda alla nej-sägare, motvalsare och jobbiga j*vlar. Historien skulle ha sett annorlunda ut utan dem och framtiden kommer att se annorlunda ut tack vare dem.

Försvara rätten att protestera. Ge en gåva till Amnesty idag och stötta vårt arbete för att mänskliga rättigheter ska gälla alla, nu och i framtiden.

amnesty.se/gåva

FAKTA HEMLÖSHET

33 250 personer lever i hemlöshet i Sverige, enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor inom den sekundära bostadsmarknaden och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

I Stockholm vistas enligt den senaste mätningen 7 247 hemlösa personer och av dessa lever 1 558 i akut hemlöshet.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs Situation Sthlm av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

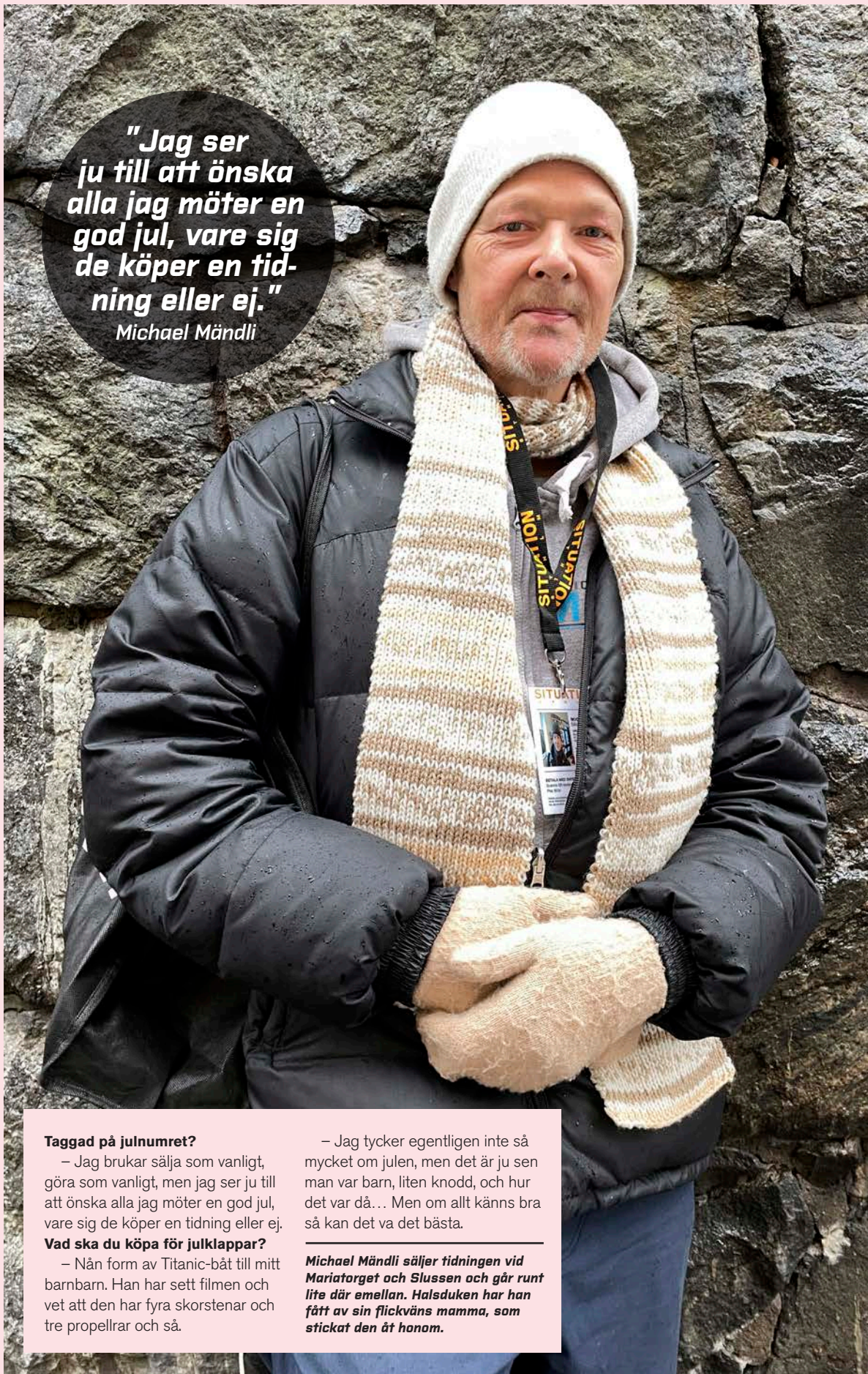
Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidningssäljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen – i sig – fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skrivverksamhet och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Närmare 80 procent av Situation Sthlms säljare upplever en positiv förändrad livssituation sedan de började sälja Situation Sthlm.

"Jag ser ju till att önska alla jag möter en god jul, vare sig de köper en tidning eller ej."

Michael Mändli

Taggad på julnumret?

– Jag brukar sälja som vanligt, göra som vanligt, men jag ser ju till att önska alla jag möter en god jul, vare sig de köper en tidning eller ej.

Vad ska du köpa för julklappar?

– Nån form av Titanic-båt till mitt barnbarn. Han har sett filmen och vet att den har fyra skorstenar och tre propellrar och så.

– Jag tycker egentligen inte så mycket om julen, men det är ju sen man var barn, liten knodd, och hur det var då... Men om allt känns bra så kan det va det bästa.

Michael Mändli säljer tidningen vid Mariatorget och Slussen och går runt lite där emellan. Halsduken har han fått av sin flickvåns mamma, som stickat den åt honom.

Situationist "Dela gärna våra inlägg så hjälper du andra att hitta säljare."

Låt Situation Sthlms säljare bli en del av ditt sociala medieflöde. Följ oss på Instagram: @situationsthlm.

UR ARKIVET: # 196, DECEMBER 2013

Veronica Maggio har svårt för kärleksduetter när folk som inte känner varandra sjunger om hur mycket de älskar varandra, men hade inget problem att sjunga "Hela huset" med **Håkan Hellström**. Serietecknaren **Charlie Christensen**

om Arne Anka, leda och Commando M. Pigg. Om allt går som det ska fungerar katastrofskyddet i Stockholm på 48 timmar och "No 'poo"-rörelsen tar bort alla skadliga kemikalier ur badrumsskåpet. Lagom nyfikna **Erik Haag** lyssnade på **The Clash** och sökte sig till kusten.

I stadsarkivet finns världsunika ritningar, **Iman Aldebe** vill förändra världen med designade slöjor och kallskänkan **Marine Berggren** från Spånga gör Sveriges näst godaste macka. **Naomi Pilgrim** debuterar med **No Gun**, **Kartellen** släpper **Ånger & Kamp, del 2**, **Nina Stemme**, filmen **Ömheden**, Fotografiskas bistro och **Nils Bergs** Cinemascope både spelar och visar **Vocals** på Bio Rio.

SAGT I SOCIALA MEDIER

INSTAGRAM @kampmann.matthias Alltid lika trevligt att köpa tidningen av honom.

INSTAGRAM @bluffsen Ni är så fantastiska och tvingar så kallade vanliga människor få upp ögonen, att alla inte har tak över huvudet eller mat på bordet. All heder åt er.

INSTAGRAM @trollugglan Mikael, jag brukar säga det finns inga dåliga väder bara dåligt humör.

INSTAGRAM @emilia.pazur Hur viktig är inte du. Heja dig Janne!

@Karlsson Monika (via Facebook:

"Vilka kämpar ni är på alla sätt. Det är inte vem som helst som fixar att vara i eran tuffa och utsatta situation, vilka hjältar ni ändå är."

Ledare

300 nummer – en tidning i taget

FRÅN STARTEN 1995 fram till nu har det som Situation Sthlm i grunden handlar om egentligen varit det-samma. Och skett på samma sätt. För att det är just det en gatutidning sysslar med. Och ska syssla med.

En tidning i taget.

Från en säljares hand till er som köper och läser. Dag efter dag. Månad efter månad. År från år. I 27 år har Situation Sthlm sålts på gatorna i stan och en del andra städer i Mälardalen. Under fyra decennier har vi varit verksamma.

Precis så – en tidning i taget.

Med en långsam berättelse om Stockholm. Som pågått och pågår.

Jag samtalade därför med nio av tidningens säljare, från olika tider i tidningens historia, med utgångspunkt i det första numret de sålde efter att de skrivit in sig och fått en säljarlegitimation. Om livet då. Livet nu. Om varför de fortsatt sälja. En tidning i taget. Läs reportaget på sidan 20.

PROFESSOR JOHAN FRANCK, chef för Stockholms Beroendecentrum, tilldelas CAN:s Drogforskningspris.

Bland annat för att han var först i världen med sin forskning om mediciner till amfetaminberoende personer.

I den årliga enkät som Situation Sthlms säljare anonymt fyller i, framgår att det förändrar livet att sälja tidningen. 94 procent uppger att deras liv förändrats till det bättre sedan de började sälja tidningen.

Dokumentärfilm om #utan-skyddsnet. Lotten Sunna, en av initiativtagarna till uppropet, vill att filmen sprider kunskap och visar föreningens arbetsvillkor, "vill ville

inte ha nån socialporr".

Pianist Martin Hederos – aktuell med både *c/o Satie* och ny skiva med Hederosgruppen – vill få in musiken i huvudet. Och i en före detta färjeterminal vid Stadsgården ligger Kroppen hus, där man kan lära för livet. God jul.

Ulf Stolt
chefredaktör &
ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

BRILJANT

Håller i tidtabellen

Björn Sjöberg, planeringsspecialist på Keolis, har pusslat ihop bussturlistorna för 26 innerstadslinjer som börjar gälla i vintertrafiken från 12 december.

– **ATT FÅ IHOP** tidtabellen för innerstadsbussarna är som att lägga ett tusenbitarspussel som vi jobbar med under ett år. Vi tar hänsyn till resandemängd och körtider, tittar i kristallkulan framåt och på historisk data bakåt.

– Linje 1 mellan Frihamnen och Stora Essingen har en utmanande trafiksituation på Kungsgatan. Likaså buss 57 som går mellan Frösundavik och Sofia via Sveavägen. Där finns inga kollektivtrafikfält och det är ofta kö. En påse byggavfall i ett körfält kan försena körsträckan med tio minuter.

– Läger man på för generöst med körtid kommer bussarna före tabell och står i vägen när de väntar in sin tid. Resenärerna vill att resan ska gå så fort som möjligt.

– Vi ansvarar för 26 innerstadslinjer och 14 linjer på Lidingö. På 4:an som har flest resande har vi påstigning i alla dörrar och tagit bort hållplatser.

– 405 är en ny linje som blivit uppskattad, en tvärförbindelse mellan Nacka och Hornsberg. Och i nya tabellen kommer linje 54 mellan Reimersholme och Hjorthagen få fyra avgångar per timme i stället för tre. Likaså linje 66 mellan Reimersholme och Sofia.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO AV **MAGNUS SANDBERG**

HUVUDSTAN

2

aktörer i samverkan – polisen och Södermalms stadsdelsförvaltning – och det gemensamma projektet IGOR, tilldelas årets Trygghetspris av Stockholms stad.

IGOR står för I Gemensam Organisation mot Relationsvåld och syftar till att rädda liv och stoppa mäns våld mot kvinnor.

Kronprinsen försvann inte i Stockholm

TV Årets SVT-julkalender "Kronprinsen som försvann" utspelar sig någon gång för länge sedan i ett litet rike någonstans långt uppe i norr.

–Många skriver att det är Stockholm på 1700-talet, men det är en missuppfattning. Vi ville frikoppla den från all historia som vi vet så mycket om. Det är en egen värld med en egen ätt – Gyllencrona, säger regissören Tord Danielsson.

Den unge kronprinsen Carl Vilhelm flyr från slotten när han blir anklagad för att ha kidnappat sin mamma, Drottning Lovisa. Han träffar Hilda i de fattiga kvarteren där han tar skydd och låtsas vara barnhemsbarn.

Även om kalendern inte utspelar sig i Stockholm har en del spelats in här.

– Dels i gamla bananlager i Frihamnen, eftersom vi inte fick tag i någon vanlig studio – det var fullt. Kalenderns Tronsalen är Gyllene salen i Stadshuset. Det är kul att vi

JOHANN PAULIN / SVT

fick möjlighet att filma där.

Festsalen ovanpå restaurang Grodan är slottets matsal, i Van der Nootska Palatset hålls en bal och Essinge kyrka är Rådsalen där riksdomaren jobbar.

– Vi tittade på Skansen och Gamla

stan, men folk känner lätt igen det. Mycket är i stället inspelat på Gotland och i Ungern. Det är mycket estetiskt från 1700-talet, men gatumiljön är centraleuropeiskt 1500-tal. Det är en mix. Vi vill tydliggöra att det är en saga.

MARIA HAGSTRÖM

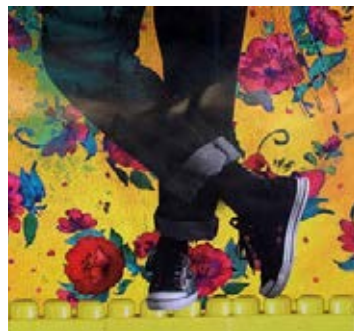
"Man använder stulna mailadresser och lösenord som läckt genom dataintrång och testat dem på andra konton som ägs av samma person."

Daniel Markusson, NordVPN. Stulna kontouppgifter på streaming- och playtjänster – hälften av alla internetanvändare i Sverige använder tjänsterna dagligen – säljs på Darknet. Ett hackat Netflixkonto kostar 92 kronor, ett Disney Plus-konto 157 kronor.

Berättelser från Haninge

UTSTÄLLNING Stockholms läns museums nya digitala utställning "Haninge stories" berättar om Brandbergen, Vega och Handens historia, samtid och framtid. Det är tre platser som genomgår en stor förändring och som ska slås ihop och bilda Haninge stad. I utställningen har bland annat haningebor bidragit med berättelser och fotografier.

– Det har varit spännande att ta del av invånarnas berättelser och vi hoppas att utställningen ska väcka nyfikenhet och intresse. Både för dessa utvalda platser i Haninge men kanske också för den plats man själv bor på, berättar Moa Beskow, etnolog och projektledare för utställningen.

REBECCA WALAN/STOCKHOLMS LÄNS MUSEUM

Museichef Annelie Kurttila säger att de också vill veta hur en sådan här stor förändring påverkar de som bor där och vilka förväntningar och farhågor som finns.

MARIA HAGSTRÖM

Mobbning och substanser

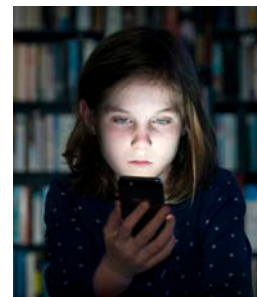
RAPPORT I CAN:s senaste Fokusrapport 16 undersöktes sambandet mellan mobbning och användandet av alkohol, narkotika, tobak och förekomsten av spel och pengar, bland niondeklassare.

Sedan man började mäta 2006 har andelen elever som uppgett att de under det senaste året blivit mobbade legat ganska konstant kring 15 procent. Det är fler pojkar än flickor som uppger att de mobbat andra medan det är fler flickor som uppger att de blivit

mobbade. Bland de som mobbat, och även bland de som mobbat men också själva blivit mobbade, är det 2-3 gånger vanligare med en färsk erfarenhet av alkohol, narkotika, tobak eller spel. Vilket visar att det i det sociala livet i gruppen som mobbar förekommer olika substanser.

Den som uppger att han eller hon mobbas flera gånger i veckan utsätts, enligt undersökningen omräkningsvariabler, för 182 mobbningstillfällen under ett år.

ULF STOLT

OLIVER KHATO

Lotten Sunna är en av initiativtagarna till nätverket och föreningen #utanskyddsnät. Nu kommer en film om deras arbete.

DAVID JOHANSSON

#utanskyddsnät dokumenterat

FILM Allt började med Metoo-rörelsen. När kvinnor från olika yrkesgrupper vittnade om sexuellt våld så saknades först några – flickor, kvinnor och transpersoner med erfarenhet av droger, prostitution, hemlöshet eller kriminalitet.

Uppropet #utanskyddsnät publicerades i december 2017. Inte långt efter hade en förening bildats, som i dag har över 600 medlemmar.

– Den kom till för att ta tillvara möjligheten som skapats att göra våra röster hörda, säger Lotten Sunna, en av initiativtagarna. Nu har deras berättelse blivit film.

– Vi vill sprida kunskap om föreningen, villkoren för våra medlemmar och brister i samhället. Vi ville inte ha nån "socialporn", som det så ofta kan skildras i media, där man följer med nån in på en toalett för att ta en fix.

I stället vill de visa manifestationer, påverkansarbete, medlemshelger, kamratstödjan och utdelning av omsorgsväskor, som innehåller bland annat handdesinfektion, schampo, trosor, badbiljetter, vattenflaska och handduk. Filmen om #utanskyddsnät visas på Kulturhuset Bio Klara 1 december. Datum för fler visningar är ännu inte klara.

MARIA HAGSTRÖM

20

procent minskade valdeltagandet i Distrikt Sofia 12 Danviksklippan. Det sjönk från 91,0 procents valdeltagande i riksdagsvalet 2018 till 71,0 procents valdeltagande i riksdagsvalet i år. 1 088 personer är röstberättigade i valkretsen.

440

miljoner i skuld till Kronofogden har unga vuxna kvinnor i åldern 18-25 år. Unga vuxna personers totala skuld till Kronofogden är på 1,2 miljarder, men just unga vuxna kvinnors skulder hos Kronofogden ökar mest. Enligt Finansinspektionen har skulderna uppkommit i näthandel, telekom, lån och högkostnadskrediter.

"Ett växande samhällsproblem."

Lina Johansson, Learning to Sleep, som delade ut 1 000 askar "sömn-tabletter" på Centralstationen med information om hur KBT kan hjälpa mot sömnproblem. Över 800 000 svenskar tar sömnmediciner.

Yxmedsgränd 11.29-12.12

Den skivnerdscredmässiga motsvarigheten till Bitcoin, en stängd papperskorg, två damer som tittar efter Jörn Donners gamla lägenhet, ankarslutsjärn och nio klistermärken på ett stuprör. Yxmedsgränd är bara några gamla kvarter. TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

DEN SVARTVITA, LÄTT väderbitna och graffittisuddade skylten på vänster vägg av valvets insida där gränden börjar uppe vid Västerlånggatan, pekar ner mot skivaffären Got to Hurry records som ligger ungefär mitt på kvarteret på höger sida. För några decennier sedan var vinyl-bootlegs, rent skivnerdscredmässigt, att jämföra med en sorts diskofil variant av Bitcoin. Så det var ungefär lika kodifierat och krångligt att köpa exempelvis Bruce Springsteens *Pièce de Résistance* – en radiosänd livekonsert från 1978 som illegalt gavs ut i en elegant svart 3-LP-box – som att köpa vilket annat insmuglat

kontraband som helst.

Udda nummer vänster sida, jämna höger.

Locket på den svarta papperskorpen stängt, en kvällstidning klämd mellan locket och kanten. På elskåpet bredvid en uppochnedvänd dosa Velo Royal Purple. Caféet håller stängt för renovering. Den blyinfattade skylten från Glasmästare Bo Augustsson - han skar sin sista ruta i slutet av 1990-talet - hänger kvar på fasaden.

Två äldre damer går ner genom valvet, stannar till efter några meter, ser upp mot fasaden:

- Bibi Andersson och Jörn Donner bodde visst här nånstans.

I lampaffären snett emot pågående rea, 30-70 procent.

TVÅ CYKLAR INTILL husväggen på höger sida, den ena oläst. Mittemot dem en utrangerad, toppmatad tvättmaskin uppställd i väntan på bortforsling med avrinningsröret kvar, grått och slingrande, det sista programmet som kördes var 30 grader fintvätt.

Hela gränden stenlagd.

På båda sidor, ungefär fyrtio centimeter från fasadkanten, en rännal med på sina ställen längsgående galler för avrinningsbrunnar. I sista kvarteret, ner mot Munkbrogatan,

är det lite bredare stenläggning mot fasaden och där utgörs avrinningen av stenläggning om tre stenar, där de yttre lutar in mot den mittersta stenen och bildar en djupare profil för bortforsling av vatten. Gränden satt i radsättning med avlånga stenar. På gatorna som korsar den - Stora Nygatan, Lilla Nygatan - bågsättning, samt tvärsättning utmed trottoarerna.

En man med en stor hund möter en av kockarna från restaurangen som kommer gående på gatan med en metallbunke i händerna. Han stannar till, säger något om hunden och går sedan vidare och när han kommer till fönstret vid köket som är

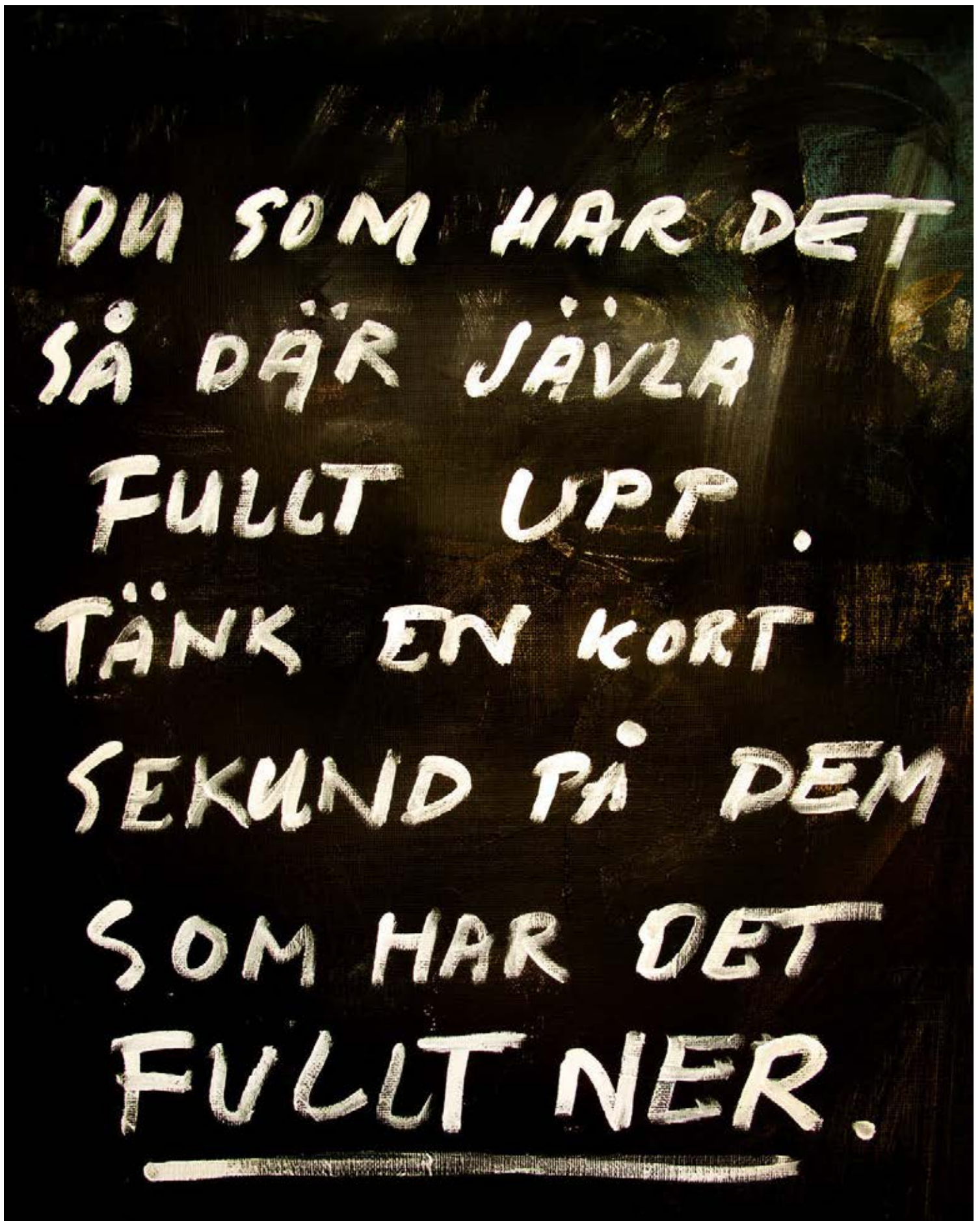
öppet visslar han till och langar sedan in bunken genom fönstret.

MOTORTRAFIK FÖRBUDEN 11-06 alla dagar, transport av rörelsehindrad tillåten hela dygnet.

Med ledning av ankarslutsjärnen bör huset med de fem vita klotlamporna under markisen utmed fasaden och entrén in till krogkvarteret med bland andra Tweed och Burgundy, vara från 1650-talet.

Nio olika klistermärken ovanför varandra på ett svart stuprör.

Ett ungt par som går hand i hand stannar till och släpper förbi en taxibil innan de korsar Munkbrogatan. 📍

Snön faller och vi med den

Ulf Stolt

Vi börjar ungefär mitt i: En är i Frisco och letar efter lyckan. En annan är full och letar efter kryckan. En tredje är polis och samlar på falk- ägg. En fjärde kör in i bergvägg efter bergvägg. En femte är främmande och minns ingenting.

Jag kom att tänka på de här fem meningarna – det är sticket i Ulf Lundells låt "Snön faller och vi med den" från skivan *Nådens år* från 1978 – när jag satt på bussen häromdagen och den tog kurvan vid vegetariska restaurangen och ner mot Slussen och hela stan liksom vecklade ut sig och presenterade sig.

De kom som från ingenstans. Jag har säkert inte – aktivt – valt att lyssna på den låten på säkert tjugofem år. Men texten, hela texten, sitter ändå uppspikad som en korsstygnssonad i minnet.

Har alltid svårt gillat de där fem meningarna. Bilderna de skissar tar liksom aldrig slut, kopplingen mellan de här fem personerna och deras respektive öden upphör aldrig att vara intressant och de tunna trådarna mellan de fem olika livet man som lyssnare får en kort inblick i stannar kvar.

Kräver en fortsättning. Vill mera.

Varför i Frisco? Nybyggaranda och guldgrävardrömmar? Hur letar han, och vad – mer specifikt – är det personen letar efter?

Hur illa är det inte om man super bort sin krycka? Och varför behövs

den att ta stöd mot?

Påminner polisen om Palmon Harald Hult i *Mannen på taket*, han som berättar om likmaskarna som faller ur manschetterna vid köksbordet? Varför just falkägg, varför inte örn eller vråk?

Med vilket fordon kan man köra in i bergvägg efter bergvägg?

Främmande inför vad? Minns personen ens det?

"Men texten, hela texten, sitter ändå uppspikad som en korsstygnssonad i minnet."

DET FINNS YTTRELLIGARE några text-rader i låten som på samma sätt som sticket bär mera i sin slutartid än bara just sammanhanget av vad de utvalda och i följd sammanfogade orden de facto berättar:

Tjugoåtta ligger lågt, ligger lägre än en sjunken båt.

Säg minns du när vi stack, ifrån stan som ett rövarpack.

Tänd en brasa och torka ditt hår. Också det lysande rader. Med tyngd och viss måttnad. Uppenbar karat och prestanda. Men med en öppning mot världen, en glänta mot mig som lyssnar.

Vad krävs för att man ska hamna lägre under ytan än en båt som redan sjunkit?

Vad var det paket hade rövat som gjorde att de behövde sticka från stan? Saker eller tankar och idéer?

Vem tänder en eld för att torka sitt hår? Är det en väldigt frusen, ensam och skeppsbruten människa som vill skynda på tiden?

Piano.

Bjällror.

Bas och trummor.

Gitarrer, flera gitarrer, tycker mig höra minst en tolvsträngad. Och Agnetha Fältskog som körar, hennes blonda, högkyrkliga sopran landar som ett skirt snöfall kring Ulf Lundells mer Hornsgatspuckliga pratsång.

BUSSEN STAMPADE ner mot Slussen.

Genom den där obegripliga trafiklösningen

där det blir ett tillfälligt enkelt körfält förbi bygget fastnade bussarna från båda hållen och det fick backas och trixas och köras åt sidan och hållas på innan de kunde passera varandra. Jag blundade. Såg den där bonaden framför mig igen:

Bärga båten och lägg upp den på land.

Snart kan vi segla igen, vart vi vill. Byggplanket fullt med affischer. Någon sorts demonstranter med skärmar med rörliga bilder i famnen stod vid sidan av nedgången till tunnelbanan.

Ute över Saltsjön grånade himlen mer och mer för varje minut och väder-appen skickade push-notiser. När jag passerade spårren kom jag att tänka på ytterliggare några rader:

Det blir mycket bättre sen.

Har jag på känn. 📍

Professor Johan Franck, chef för Stockholms Beroendecentrum, får CAN:s Drogforskningspris. Han var först i världen med sin forskning om läkemedel till personer med amfetaminberoende. Men han vill också prata om det livsfarliga, men ofta bortglömda, beroendet – rökning. **TEXT MARIA HAGSTRÖM FOTO MARTINA HOLMBERG**

BEROENDE I CENTRUM

Det är en omöjlig uppgift att sammanfatta vad Johan Franck har åstadkommit under sin karriär. 112 vetenskapliga originalarbeten, går det att läsa i CAN:s motivering till 2022 års Drogforskningspris. Han har tillsammans med sina doktorander och samarbeten med andra forskare ägnat nästan hela sitt yrkesliv till att förstå beroendesjukdomen och framförallt hur den kan behandlas.

– Jag har haft tur som har hamnat inom det här området, jag har inte ångrat mig en sekund. Det är fascinerande att forska om. När jag började trodde jag att det var psykiatrins vita fläck, att man visste så lite, men i själva verket är det tvärtom. Vi vet var i hjärnan beroendesjukdomen sitter och hur hjärnans belöningssystem är uppbyggt. Jämfört med andra områden i psykiatri, som depression. Vad beror det på? Vi vet inte riktigt. Inte ens var i hjärnan depression sitter, säger Johan Franck när han satt sig ner i ett ljust konferensrum några våningar upp i huset vid Torsplan där ledningen inom Stockholms läns sjukvårdsområde sitter – han själv som verksamhetschef för Beroendecentrum Stockholm.

– Djur kan bli beroende av samma dro-

ger som människor. En katt skulle kunna bli beroende av heroin och en duva av kokain. Djur får samma typ av beteende som en människa får. Det gör också att det är spännande ur ett forskningsperspektiv.

För 20 år sedan saknades det behandling

DET ÄR EN KONTROVERSIELL FRÅGA: 'SKA MAN GE KNARK TILL DE SOM ANVÄNDER KNARK?'

inom vården mot amfetaminberoende, trots att det handlade om en väldigt stor grupp människor, inte minst i Sverige. De blev ofta hänvisade till sociala insatser. Av en slump upptäckte Johan Franck och hans kollegor att läkemedlet naltrexon verkade fungera mot amfetamin.

– Vi behandlade patienter mot återfall i alkohol. Då rapporterade en del spontant att de fick mindre sug efter amfetamin. Det var bara en grej som dök upp i bruset. Det ledde till ett ganska omfattande forsknings-

projekt och resultatet var överraskande bra.

Det visade på färre negativa urinprover, det tog längre tid innan ett återfall inträffade och återfallen blev kortare.

– Det tyckte vi var spännande. Det är inte så att naltrexon löser amfetaminbrukets utmaningar, men vi hade nåt att erbjuda för första gången.

BEHANDLING FÖR PERSONER som både har adhd och ett skadligt bruk av amfetamin är ett av hans huvudspår. Ska de erbjudas centralstimulerande läkemedel?

– Det är en kontroversiell fråga: "ska man ge knark till de som använder knark?". Det finns läkare som i många år har använt de här medicinerna och sett positiv effekt för individer, men det har inte funnits någon vetenskaplig grund att luta sig mot.

För snart tio år sedan genomförde Johan Francks forskarteam en studie där fängelsedömda personer med adhd och amfetaminberoende antingen fick läkemedlet metylfenidat eller placebo. Behandlingen sattes igång cirka två veckor innan frigivningen och fortsatte sedan i frivården.

– Vi fick givetvis ett stort bortfall, men den gav ändå en signal om att de som fick ►

LIVET FÖRKORTAS MED ELVA ÅR I GENOMSnitt AV RÖKNING OCH MAN FÅR SKITÅR PÅ SLUTET MED SJKDOMAR.

den riktiga medicinen var drogfria i mycket högre utsträckning.

Därefter har andra internationella studier visat liknande resultat.

– Vi är en del av en bredare utveckling på det här området, men vi var först i världen och det är vi stolta över. Det vetenskapliga bevisläget är fortfarande osäkert och det behövs mer forskning, så det är i sin linda.

JOHAN FRANCK KAN se att mycket har förändrats genom åren, han tycker inte längre att beroendevården ses som vården "styvbarn" och "underdogs". Förståelsen för sjukdomen har ökat och stigmat har minskat. Ordet "missbrukare", som han tycker är nedvärderande, används allt mindre. Han pratar inte om "missbruk", det handlar om "skadligt bruk". Eller "beroende".

Det finns ett beroende som han fortfarande tycker blir bortglömt, som han vill lyfta fram för att det är livsfarligt – röktnobak.

– Det är ett av de värsta beroenden man kan ha. Livet förkortas med elva år i genomsnitt av rökning och man får skitår på slutet med sjukdomar.

I dag röker sex procent av befolkningen dagligen. Bland patienter på Beroendecentrum handlar det däremot om 70-75 procent eller möjligen ännu fler.

– De flesta som mår bra i befolkningen och som orkar sluta har gjort det. Men människor som har svårigheter och är

JOHAN FRANCK GÖR: Professor, överläkare och verksamhetschef för Beroendecentrum Stockholm. Han har länge forskat inom beroendområdet, särskilt om behandling vid amfetaminberoende. Han är också registerhållare och utvecklar kvalitetsregistret Bättre Beroendevård, som ska göra vården bättre och mer jämlik. **AKTUELL:** Har tilldelats CAN:s Drogforskningspris 2022.

utsatta, det är de som fortfarande röker. De far väldigt illa, får hjärt- och kärlsjukdomar och cancer. Rökningen är ofta det de dör av. Det glömmes man.

Till skillnad från förr finns det i dag insatser mot rökning inom beroendevården, men de har låg effekt och Johan Franck menar att de kan kännas "oattraktiva och meningslösa".

– Det är inte meningslöst. Varje procent vi får ner rökningen är viktig. Då har man

räddat ganska många personer. Vi kan jämföra med cancer, där blir vi jätteglada om vi får upp tremånadersöverlevnaden med nån procent. Ytterligare några kan leva lite längre. Men rökning struntar vi ofta i.

Han tror att det finns ett tänk att rökning är något för primärvården. Men patienter inom beroendevården och övriga psykiatrin går inte till primärvården och ber om rökavvänjning.

– De måste ju få hjälp där de är. Där börjar vi sakta komma ikapp, men vi måste jobba mycket mer med det. Det finns en fruktansvärd ojämlikhet. Det är sorgligt att alla som mår bra har slutat och de som mår dåligt fortsätter. 📞

Mycket har hänt på

100 år

men ändå för lite.

KPA Pension grundades 1922. På den tiden var livet snävare och normen kvävande. På 100 år har vi kommit en bit på vägen men det är långt kvar till ett jämställt samhälle. Tillsammans måste vi skapa en bättre framtid med jämställda villkor och jämställda pensioner. Tillsammans står vi upp för allas rätt att älska fritt och vara sig själva.

**Tack för att du tar hand om oss.
Vi tar hand om dig sen.**

kpa.se

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Ogripbart

● Novemberratt stiger, blicken riktad mot staden i ljus, kustlinjen kall. Kan ögonen värma dig när godset i hamnen lossas, larmar om att världen är stor. avlägsna platser. Ogripbart Jag känner mig så liten.

LO

Osynligt damm

● Vad är det för fel på somliga människor? Såg för en gångs skull på tv, då med på medföljande reklam:

De ville att man skulle köpa en dammsugare som skulle suga upp osynligt damm?

Va, om dammet inte syns så har man väl inget damm? Då påstod man att dammpartiklarna kunde räknas med någon slags laser? Jag undrar om dammsugarpåsarna känns fulla eller tomma och när skall de då bytas? Skall man fråga någon jävla dator om det?

Det kanske är dags att koppla in huvet innan man gör tv-program eller reklamfilm. Självt börjar jag funderar på att hålla kurser i sunt bondförnuft och börja sälja piassavakvaster och sopborstar och de kan få en byggbeskrivning på en sopskyffel.

Dagge önskar God Jul.

DAGGE

I fiendeland

● Människan är sin egna värsta fiende. Tänk om man kunde vifta med en magisk trollstav och säga "gör om gör bättre".

Vi spy ut avgaser, skövlar regnskog, borrar olja. Som om det inte vore nog så har vi den där dåren vid namn Putin, han har väl brutit mot varenda krigsförbrytelse som finns men han verkar sova lika bra för det. Snacka om fel gubbe på fel plats.

Tycker någon borde ge honom en evig rast med något djävligt vasst.

MICHA 152

När jag flyttade hem

● Efter två veckor på sjukhemmet så beslutade sjukvården att jag var färdigbehandlad, skulle skrivas ut för att åka hem. Trots att jag var helt förlamad på högra sidan.

När jag kom fram till mitt hem med sjuktaxi stod hemhjälpens utanför och väntade på mig, eftersom min lägenhet var på tredje våningen, utan hiss och jag hade dålig balans. Nästa dag kom hemhjälpens tre gånger, morgon, middag och kväll, för att laga frukost, lunch, middag och för att duscha mig och byta kläder.

Hoppas nästa år blir bättre år för alla i världen.

Det var en mycket svår och jobbig situation och tid i mitt liv då vissa personer ur personalen kränkte mig, bland annat genom att duscha varmvatten i ansiktet på mig. Det gav

mig panikattacker.

Ibland var det en man som tvättade min kläder som han lämnade blöta. En gång fick jag sätta på mig smutsiga kläder i två månaders tid för att de inte tvättade. Jag fick betala 2 000 kronor i månaden för dessa tjänster. Denna insatts pågick i 1 år. Nu känner jag mig utmattad och jag orkar inte mera.

Jag önskar en härlig God Jul och Gott Nytt År, hoppas nästa år blir bättre år för alla i världen, stor kram till alla.

TOINI, KLARABERGSGATAN

MÅLERI AV MARILYN WINTER (läs intervjun med Marilyn om hennes konst på sidan 37).

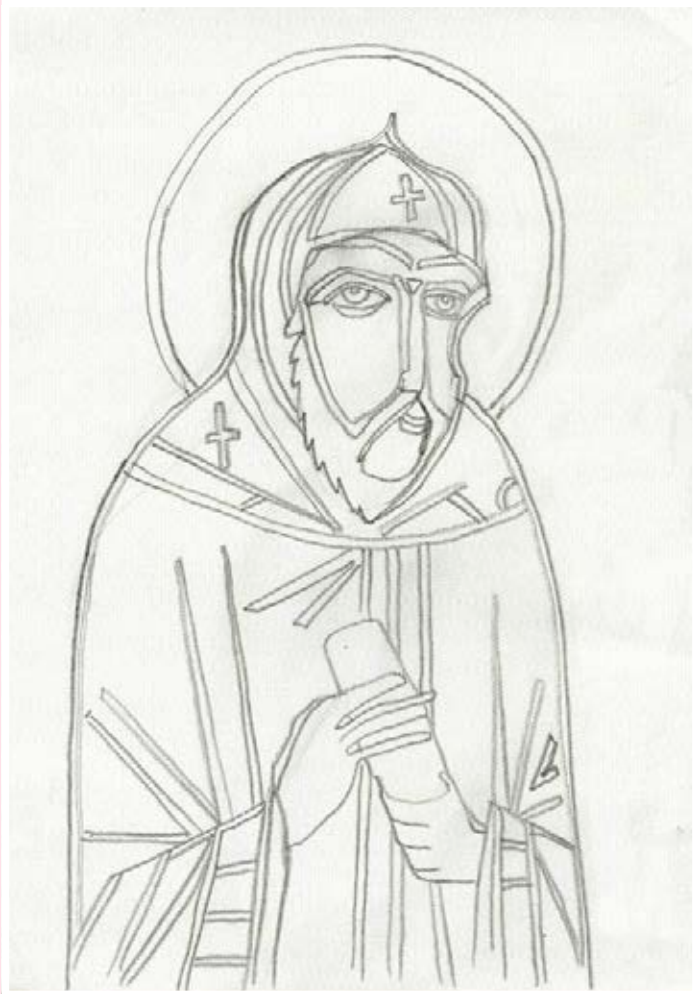

ILLUSTRATION LO

En morgon

● Jag var på väg till teamet när telefonen plötsligt ringer. "Hej, eru vaken?" hör jag en röst i andra ändan av telefonen säga "jaa, jag är på väg till teamet", säger jag. Det var min tvillingbror som ringde. Han ringer varje morgon och väcker mig.

Den kvinna som satt bredvid mig på tunnelbanan hörde samtalet.

Att jag skulle åka och hämta suboxone. Hon frågade hur det var att vara narkoman?

Då sa jag att jag slutade knarka 2015.

"Oj då vad duktig du är". "Jaa", sa jag, "jag kämpar så gott jag kan".

Samtalet fortsatte från Rågsved till Slussen. Hon var nyfiken på hur länge jag varit hemlös, "18 år", sa jag, "fast under de åren var jag hemlös 8 år och bodde på härbärge under 10 år".

"Det måste varit tungt", sa kvinnan. "Joo du så klart men nu kämpar jag".

Vi sa hej vid Slussen och hon önskade mig lycka till.

"Tack", sa jag då, vi skildes åt och sa hej då åt varandra.

LENA FREIJ

Vi

● Och hjärtat brister till slamsor
söndertrasat kött
när radioreportern rapporterar
"Nej, nej" - skriken inifrån
passiv, passa,
vill inte skada, ber om fred
verkningslöst, ett simpelt val.
Det är vi,
vi är dom
nära bredvid,
vi, våra barn.

LO

**FÖLJ OSS PÅ
INSTAGRAM**

@situationsthlm

Gråsten

● En spinnare snurrar,
följer under svartyta.
Fukt och grådis.

Klippor, blött trä som ger
doft av förruttelse,
gummistövlar och regnställ,
meditativ avskildhet,
ljudet av spinnspöt.

Naket, avskalat och ensamt
nås friheten i det karga,
i vinden som blåser
rent tanken och härdar
innanmätet
till gråsten och stål.
Höstsjö
Gnissel mot trä och klagande linor
med vinden över bredden,
balansen utslagen,
jävlar vad det gungar.

LO

Polismuseet

EN STÖRRE UPPGIFT

Ny utställning om polisyrkets
**VÄXLANDE
VARDAG**

EN TIDNING I TAGET

JAN WALLIN Då vågade jag aldrig köpa mer än två-tre tidningar åt gången. Dels hade jag inte så mycket pengar, dels visste jag inte om jag skulle bli av med dem.

— 27 ÅR PÅ GATORNA I STAN

.....

Nummer 300. Mäktigt. Det trodde vi aldrig när det första numret av tidningen bars, kartong för kartong, uppför trapporna till den första redaktionslokalen på Gävlegatan. I 27 år har Situation Sthlm sålts på gatorna i stan av hemlösa personer. Nio av tidningens säljare berättar om livet då, om livet nu, om gatorna och staden och varför de säljer Situation Sthlm. En tidning i taget. **TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG**

.....

Tidningen blev en räddning för mig, jag slapp begå brott för att klara mig.

Rolle Johansson

E

n tidning i taget.

Precis så har det varit. I 27 år. Nu har vi gjort 300 nummer.

Men om det visste vi ingenting, det fåtal av oss dåvarande redaktionsmedlemmar – bara jag återstår i tjänst från den tiden – som satt i den hyrda bilen, en form av mindre lastbil, på väg till ett tryckeri någonstans på Södermalm för att hämta ut lådorna med de tre tusen första exemplaren av nummer ett av Situation Sthlm för att köra dem tillbaka till dåvarande redaktionslokalen på Gävlegatan.

Och börja sälja dem. Tio kronor styck. Till de första tidningssäljarna: Som fick en gul windbreaker med loggan på ryggen och en väska att ha tidningarna i.

Och gav sig ut på gatorna i stan och började sälja Situation Sthlm. En tidning i taget.

Men det var en osäker framtid vi gav oss in i. Fram till årsskiftet 1996/1997 kom det ut sju tidningar. När vi kunde snacka till oss ett produktionsstöd från någon på tidskriftsavdelningen på Statens kulturråd hade vi råd att trycka ett nytt nummer.

I slutet av augusti för två år sedan firade Situation Sthlm 25 år.

I # 275, septembernumret 2020, intervjuade jag därför Dag Rejving, den enda i dag levande person som sålt varje nummer av tidningen. Jag läser om intervjun, stannar till vid beskrivningen av hur hans liv såg ut när han började sälja.

”Hur levde du då?”

– På gatan. Sov där jag kom in – ett grovsoprum, under en bro, en trappuppgång, det kunde vara var som helst. De perioderna att leva så varierade i längd – dagar, veckor, det kunde bli månader ibland, men det är sånt jag försöker förtränga i dag...

En dag såg han en man som stod och sålde Situation Sthlm på Flemminggatan.

– Jag gick fram till honom och frågade var

han fick tag på tidningarna. Han berättade om Kullagret i Björns trädgård där tidningen såldes i början. Det var då jag bestämde mig och såg chansen, att det här kunde hjälpa mig att ta mig ur min knepiga situation.

– Jag minns de där gula vindjackorna med loggan på ryggen och väskorna vi fick då i början.

Hur blev du bemött på gatan med tidningen?

– Då fick man förklara för folk vad det var för tidning, ingen visste ju vad en gatutidning var då. En del tyckte det var intressant. Det gick ju lite trögt, av naturliga skäl, för ingen ju visste nånting om Situation Sthlm.”

De första nummer som Leif Krook sålde var # 7 1996/1997, med Helen Wellton på omslaget. På den tiden stod han vid Odenplan och sålde.

– Jag har sålt i Fruängen och Vällingby, olika ställen. Nu bor jag i Västberga så nu har jag Västberga och Telefonplan.

Han tycker det gick lättare att sälja tidningen då, ”då hade folk kontanter och tjugo spänn var inte mycket då”.

– Jag förklarade att idén till tidningen kom från England, The Big Issue, och att den är till för att hjälpa hemlösa personer med sysselsättning. Att man köpte den och sålde den och tjänade hälften. Men det tog ju ett tag innan folk fattade vad det gick ut på. Nu behöver man inte förklara, alla vet vad det går ut på.

DET HETTE MÅL 3, Unemployment, och var ett treårigt EU-bidrag som kunde sökas för organisationer som arbetade med människor med psykisk ohälsa och som befann sig långt från arbetsmarknaden.

Vi sökte. Trälade in två statliga medfinansierare som krävdes – Stockholms stad och Statens kulturråd – och inte långt efter att vi flyttat in i första ordentliga redaktionslokalen på Roslagsgatan 48 beviljades vi EU-bidrag för den sociala verksamhet vi avsåg att bygga upp under åren 1997-1999.

Mitt under EU-bidragets löptid sökte sig både Rolle Johansson och Johan Löfgren till Situation Sthlm och började sälja tidningen. Rolle Johansson minns att han sedan en tid blivit bostadslös och bor på polares soffor.

– Det livet pågår från 1995-96 och framåt, vilket gör att missbruket accelererar.

Han skrev in sig som säljare på hösten 1998. Det första nummer han sålde var # 20, septembernumret, ett temanummer om Amsterdam.

– Jag har aldrig varit en brottsling så, men när det blev olagligt att knarka så blev det svårt. Men jag kirrade det. Tidningen blev en räddning för mig, jag slapp begå brott för att klara mig. Jag har suttit en och en halv månad sen 1977, så sen tidningen ingenting.

Rolle Johansson har inte sålt riktigt alla nummer sedan han började sälja, men han har sålt tidningen minst några num-

Faksimil av intervjun med Dag Rejving, som sålt alla nummer av Situation Sthlm.

TONY NILSSON: Jag drog från Tensta och alla vapen och allt skit där ute när jag var runt tjugo, jag har vuxit upp där ute, i dag är alla döda som jag kände då. Även många härifrån jag lärt känna har dött av överdoser, de andra var av våldsbrott.

mer varje år. 2014 flyttade han in i en egen lägenhet.

– De flesta är döda som sålde när jag började sälja.

Johan Löfgren började sälja tidningen på våren 1998, tillsammans med Pia Sjögren – se Tom Alandhs fyra dokumentärfilmer om henne på SVT Play – när de kom tillbaka till stan efter tretton månader på ett behandlingshem i Delsbo. Innan dess hade de bott ute i flera år. Och fortsatte göra det.

– Vi bodde i trappuppgångar, ute, sov tillsammans på nätterna.

Strax efter sekelskiftet dömdes Pia Sjögren för narkotikabrott och avtjänade delar av straffet på ett behandlingshem utanför Kramfors, blev drogfri, stannade kvar och

utbildade sig till behandlingsterapeut. Johan Löfgren levde kvar i stan i samma hemlösa liv.

– Jag har sålt i princip hela tiden, det kanske är nåt nummer eller två jag inte sålt.

Varför har det blivit att du fortsatt sälja tidningen?

– Ja... man får ju in lite pengar, och man har ju nåt att syssla med, nåt att göra. Och redaktionen är ju en sorts fast punkt när man inte har det. Det är ju bra. Många gånger har det känts viktigt att den fasta punkten funnits.

För en tid sedan fick han lägenhet via Bostad först.

– Det är ju stor skillnad mot att inte ha någonstans att ta vägen.

1997 PUBLICERADE VI den första av Raine Gustafssons dagböcker.

2005 delade Raine Gustafsson och Situation Sthlm på Svenska PEN: klubbens Bernspris. I motiveringen till hans pris stod bland annat: "... för sina glödande rapporter från en kylslagen huvudstad".

Varje månad publicerade han en ny dagbok.

Det var via Raine Gustafsson som Tony Nilsson fick veta att det gick att sälja tidningen. Det första nummer han sålde var # 106, februari numret 2006, med Daniel Fridell på omslaget.

– Jag bodde hos vänner då, bodde på gatan, jag har bott på gatan i stort sett hela mitt liv. Åkte in och ut ur fängelset på ▶▶▶

CARI BISTRÖM: Jag ser många ensamma människor som folk inte tror är ensamma. De stannar inte ens upp, fast i sin grej. Alla går liksom i sin egen ensamhet. Det ser jag mycket när jag står och säljer tidningen.

den tiden, sålde knark.

När han inte suttit i fängelse har han sålt tidningen.

– Den är livsviktig för mig. Hade jag inte haft den hade jag varit död. Det är jag säker på. Då hade jag knarkat ihjäl mig. Jag klarar mig inte utan den. Jag har metadon nu, allt kostar och jag har nästan ingen pension, maten är tre gånger dyrare nu.

Jenny Lindroth, ansvarig för Situation Sthlms social verksamhet, öppnar dörren in till där vi sitter och ger Tony Nilsson en kopia av hans första säljarlegitimation. Han ser på den, lägger den framför sig på bordet.

Hur minns du honom?

– Han var nog lite småstolt ändå. Men jag var en arg person, arg på samhället. Det liv jag levde då är inget jag är stolt över, var inte stolt över mig själv, arg på alla myndigheter. Det har jag varit hela mitt liv, jag barnhemsplacerades som treåring, jag kan ju bara institutioner.

Nyligen övergick hans träningslägenhet till ett eget kontrakt – för första gången på sextio

år har han sitt eget namn på ytterdörren.

– Jag tycker om lugnet, att komma hem och sätta mig framför tv:n och koppla av, jag somnar ofta framför tv:n.

I MITTEN AV 2000-talet hade det skett en del stora förändringar på Situation Sthlm.

Den sedan länge trassliga ekonomiska situationen hade sanerats, ett aktiebolag hade bildats som gav ut tidningen, en ny

Förr kunde jag bli arg på folk som bara gick rakt förbi och tittade på en när jag pratade med dem.

Cari Biström

VD och en ansvarig för den sociala verksamheten hade anställts. Bit för bit professionaliserades verksamheten och grunden till det sociala företaget Situation Sthlm är i dag började skapas.

2008 gavs *Med egna ord* ut, den första av tre böcker med säljarnas tidigare publicerade texter från tidningen som samlats i ett urval. Boken sålde över 40 000 exemplar och tilldelades priset Årets silverpocket som mest sålda fackbok.

På hösten året efter skrev Lena Freij in sig som tidningssäljare. Det första nummer hon sålde var # 145, septembernumret 2009 med Dregen och Pernilla på omslaget.

Hon kände sig lite osäker när hon sålde i början, ”jag behövde ta nån öl innan för att våga sälja då, men nu är jag van”.

– På den tiden sålde jag vid Stadsteatern på Drottninggatan, bredvid där. Och gick runt lite där på Drottninggatan och sålde.

Hon bodde i tält i skogen vid Ängbyplan då med sin man Ronny och en vän.

– Vi hade bott så då sedan juni det året, sen

kom polisen och körde bort oss. Jag minns inte vart vi flyttade då... vi flyttade nog tältet ut på udden bara... Sen bodde jag och Ronny länge på toaletten på Brommaplan.

Några månader innan Lena Freij skrev in sig började Jan Wallin sälja Situation Sthlm.

Precis som vi sätter oss ner för att samtala ringer hans telefon. Det är hans exfru. Han har bett henne ta hand om en del av hans pengar så han ska ha en säker backup att köpa tidningen för.

Första numret han sålde var # 243, juni-numret 2009 med Caroline af Ugglas på omslaget.

När han började sälja bodde han fortfarande med familjen, fru och två barn.

– Det började bli väldigt rörigt då, mitt liv, mitt missbruk eskalerade, jag försökte ta tag i det – att börja sälja tidningen var ju en del av det.

Han tyckte det kändes konstigt att sälja i början, visste inte hur han skulle göra.

– Pierre, han som var gatuvärd vid den redaktionslokalen, var till bra hjälp, han sa att "ta det lugnt, ha tålamod".

Och Jan Wallin har fortsatt sälja.

– Jag gillar säljet, att stå och snacka med folk. Det blir mitt sociala liv, liksom, så det betyder mycket. Jag har inte så mycket socialt liv.

BOKEN RAINES DAGBOK gavs ut på hösten 2010, hans 133 dagböcker publicerade varje

Jag gillar säljet, att stå och snacka med folk. Det blir mitt sociala liv liksom, så det betyder mycket. *Jan Wallin*

månad mellan 2007 och 2010 samlade. Den världsunika boken gick lite under radarn och förlaget var inte riktigt på tå när Raine Gustafsson satt i Skavlan och berättade om den.

Två år senare, 18 juli, avled Raine Gustafsson på Södersjukhuset efter en kort tids sjukdom.

Och året efter började Cari Biström och hennes partner Jonny sälja tidningen. Hon hade en vän som i fem år varit på henne om att hon skulle börja sälja. Det första numret hon sålde var # 193, septembernumret 2013 med Lisa Nilsson på omslaget.

– Jag kanske trodde att jag inte hade fördomar innan, men det hade jag, jag har fått lära mig mycket, träffa olika människor. Det viktigaste det gett mig är nog hopp om mänskligheten.

– Förr kunde jag bli arg på folk som bara gick rakt förbi och tittade på en när jag pratade med dem. Nu bryr jag mig inte, ser det som deras förlust.

Hur såg ditt liv ut när du började sälja tidningen?

– Jag hade ingenstans att bo, jag var 49 år då, tillsammans med Jonny. Vi var ute på gatan eller bodde på nåt tillfälligt. Det

kunde vara trappuppgångar, stora byggpåsar man vände upp och la över sig, vad som helst. Ibland hemma hos nån.

Varför har du fortsatt sälja tidningen?

– Jag älskar att träffa människor, gillar mötena och att man kommer ut. Och jag tycker att tidningen är jättebra. Mitt liv är bättre i dag än sen jag började sälja. Fått lägenhet. Tidningen tar mig ut, det finns en plats.

– Jag kollar mail och läser tidningar och sånt på datorerna på redaktionen.

En tidning i taget. I 27 år på gatorna i stan. Tre böcker med säljarnas samlade texter från tidningen. Tre Silveräggs-belönade reklamkampanjer. Publicistklubbens Stora Pris, Svenska PEN: klubbens "Bernspris", Sveriges Tidskrifters Stora Pris.

Mikael Andersson började sälja Situation Sthlm i vintras, det första numret han sålde var # 299, februari-numret 2022, temanumret om beroende med citatet av dr Gabor Maté på omslaget.

– Hela mitt liv hade försvunnit då, jag hade blivit av med precis allt, hade ingenting när jag skrev in mig här.

– Jag bara gick förbi, jag hade ju hört att man kunde sälja tidningen och att det var enkelt det här med Swish. Jag sprang ändå här i området och pantade och så.

Sedan dess har han sålt.

– Jag säljer lite till och från, jag är ju alltid på jakt efter ett kryp-in, men nu har jag härbärge i Västberga. Det är stabilare nu, jag har eget rum. Och det här att man kan komma in och få fika och så är jävligt schyst, datorerna och det. De gör jag nästan varje gång jag är här.

Som sagt – en tidning i taget. I 300 nummer. Det är så vi jobbar. Och har jobbat. På gatorna i stan i 27 år.

Nästa månad kommer nummer 301. 📍

LENA FREIJ: När Ronny avled var det ju katastrof, tidningen har varit viktig där, en förutsättning att klara av det. Annars skulle dagarna bara... Jag tror jag skulle missbruka mer om jag inte hade tidningsförsäljningen. Tidningen har räddat mig mycket.

VI STÖDJER Situation Stockholm

WALLENSTAM

För en del barn är
bästa julklappen

nyktra och trygga vuxna.

Stöd Vit juls aktiviteter för
barn och unga under jullovet.
Scanna QR-koden eller
swisha till 123 63 84 887,
märk med "Vit jul".

IOGT·NTO·RÖRELSEN

www.vitjul.se

MED EGNA ORD

God Jul

● Så kom vi då till Julen.
Hoppas ni alla får en kul en.
Med skinka inte alltför dyr.
Så plånboken får kramp och spyr.
Laga rödkål, stoppa korvar, göra Janson,
fixa morotslåda, jaga julklappar tills lilla mamma blir yr.
Att tomten kommer, inte är för full.
så julgranen ramlar omkull,
med sina röda kulor, allt sitt glitter.
Där barnen står på sina ben som spritter
Mängder av snö, riktigt kallt.
Ljus och värme i era stugor.
Jag tror det var nog allt.

MAGDALENA 407

Nya tider nu

● När jag var barn så gillade jag pannkakor med sylt och grädde. Nu undrar jag vad barnen gillar mest i dagens läge när de glör på sina mobiler, datorer, spel och tv program – pang- och sprängkakor.

Tiderna förändras, fråga barnen hur man bygger en koja i skogen eller var man kan låna en Gröngölingsbok. Svar: På biblioteket.

Hi, hi, ho, ho, en gammal tomtefras om ingen förstod.

DAGGE ÖNSKAR GOD JUL

MÅLERI AV MARILYN WINTER

Vi får se

● Det var synd att du gick som du gjorde.
Du kunde ha gått lite snyggt.
Men du är så melodramatisk och det som du gjorde var styggt.
Nu kan du ej möta blicken, där sanning ligger uti.
I stället tog du till flykten, och nu låst men långt ifrån fri.
Du är fast där du inte vill vara,
igen går repriserna om.
Men du vill inte förklara,
försök dränka din synd med din rom.
Vi ses väl vid korset som vanligt
Där stormen förbyts emot lä...
Det återstår dock en bekännelse,
vi får se om du sen böjer knä.

405

Slut i rutan

● Tänka sig, folk tror att vi bara står och säljer tidningar. Bara och bara...

Man måste faktiskt vara trevlig också. Resten av tiden tror folk att vi bara dräller runt, har absolut ingenting att göra. Att vi är helt inkapabla att göra någonting alls.

Då kan jag tala om för er att vi har minsann haft så mycket att göra att vi inte ens haft en rolig sommar. Eller år för den delen heller. Alla gnäller om elen och maten, corona med mera. Kan jag bara skriva att vi:

Hjälper folk med deras trädgårdar, som vi inte får betalt för. Hjälper folk att handla på butiker, städar åt dom, lägenheter samt bilar som ska städas, dammsugas, tvättas, byter däck, hjälper till att tvätta deras kläder, putsa fönster, hänger upp gardiner som vi själva fixat åt dom. Är

hundvakter, barnvakter...

Ändå så uttrycker folk att vi inte gör något alls... Kommer ock knackar på husvagnsdörren eller ringer, för att dom ska ha hjälp hela tiden. Utan att ens tänka efter att vi kanske också blir sjuka någon gång... Nej då ska vi vara alerta och hjälpa till. Fast jag glömde ju, vi dräller ju bara runt...

Någon sommarsemester fick vi i alla fall inte tack vare allt detta. Nu ska vi försöka orka med den här tiden fram tills nästa sommar.

Fast nu ska vi jaga lampolja till kaminen i husvagnen så vi håller värmen och kan laga mat också hela vintern...

Sånt människor inte tänker på, att vi ska också överleva... tragiskt.

MAGDALENA 407

Min erfarenhet som jultomte

● Jag är född och uppvuxen i Casablanca i Marocko. Jag har aldrig fått besök av en jultomte, vi har inte samma traditioner, men i slutet på december varje år finns det jultomtar på fina gator. Folk gillar att ta bilder med dem, vilket jag också gjort vid några tillfällen. Jag kunde inte mycket om vad en jultomte gör.

Efter sex år i Sverige fick jag fira jul med en vän och hans familj. De hade svenska rötter och det fanns barn i familjen.

Min väns mamma valde varje år vem skulle vara jultomte på julafton. Vid julbordet fanns både män och kvinnor. Jag var nästan säker på att hon inte skulle välja mig för hon kände mig

inte så väl, men jag hade fel. När hon valde mig fick jag panik för att jag visste inte vad jag skulle göra.

Jag drog min vän till ett annat rum i huset och frågade honom om vad jag skulle göra. Han skrattade gott åt mig och sedan förklarade han att det inte var svårt. Han hämtade tomtedräkten, mössa och det lösa skägget. Han gav mig en kudde också som jag skulle lägga mellan magen och dräkten för att

se ut som en riktig jultomte. Jag försökte göra precis som jag blev tillsagd. Jag gick ut och kom tillbaka klädd i den röda dräkten med säcken på ryggen. Jag var nervös, men bestämd på att jag skulle göra det på det bästa sätt jag kunde.

Jag ringde på dörren och när den öppnades frågade jag: "Finns det några snälla barn här?" Alla svarade: "Jaaa".

Sedan körde jag min teater.

Jag sa att jag var jultomte från Afrika. Jag kom på det för att jag inte kunde prata som en infödd svensk. Jag lyckades dela ut julklapparna och de som var till mig tog min vän hand om.

Det var en rolig stund fylld med skratt, glädje

och överraskningar. Dagen efter frågade jag min vän om jag hade lyckats med uppdraget vilket han tyckte att jag gjorde. Trots det var jag osäker på om jag hade lyckats tills nästa julafton då hans mamma valde mig igen. Jag gjorde det på samma sett fast utan panik och med mindre nervositet.

Min erfarenhet som jultomte är bland de bästa minnen i mitt liv.

MIKAEL S

Inte ens sju blå

● I Munnen går och orden dem haglar. Du säger dock inget och ljuger om vad var.

Du tar mig i handen och lovar en vecka, även det blev en lögn där jag blev den fräcka.

Du satte ner foten och började gå, det var inte du, diagnosen är så...

Så bekvämt det kan vara, ingen fattar ett dugg, lägga över din skuld och ditt falska tugg.

Din ångest har orsak det funkar ju så, och den försvinner ej om du äter 7 blå.

Alla ser såret, vad du önskar och vill.

Men du tystnar ej, skriker, kommunikationen står still.

405

**Vi önskar våra
partners och
medmänniskor en
riktigt God jul!**

 **Alfvén &
Didrikson**

www.alfvendidrikson.com

Lära för livet

I Kroppens hus möts medicin och kultur. Här finns abortväxter, tv-spel om döden, sprututbytets fotoprojekt I nålsögat och en textilkirurg. Det är folkbildning om folkhälsa med konst som språk. I Stadsgårdsterminalen samarbetar konstnärer med sjukvårdspersonal för att skapa den hybridupplevelse som öppnar 4 december. **TEXT MARIA HAGSTRÖM**

FOTO MARTINA HOLMBERG

Edda Edlund, en av konstnärerna i Kroppens hus, vill att besökarna i hennes rum ska sätta sig i gynekologstolen och hamna i ett slags maskhål mellan nutid och dåtid. Och fundera: hur vore det att sätta allt sitt hopp till en växt för att kunna göra abort?

Runt entrén sitter en stor mängd lappar: "Fråga en läkare", "Process pågår", "Hälsotull & Konst-klinik", "Välkomna in". Lapparna ersätts snart av draperade tyger i köttiga nyanser som ska rama in öppningen till Kroppens hus.

Det som förr var en ankomsthall för Birkas kryssningsfartyg förvandlas nu till en interaktiv utställning där medicin och konst möts. Skylten "utan varor att deklarerar", ändras till "utan sjukdom att deklarerar". I det som förr var förhörssrum och tulloa flyttar ett antal konstnärer in, med abortväxter, lyckooptimeringsmaskin, en organisk skog av ögon och tv-spel om att dö. Allt sker i samarbete med sjukvårdspersonal.

– Det blir jättehäftiga möten, två helt olika sätt att tänka och så slår vi ihop det, säger skådespelaren och konstnären Edda Edlund.

Idén om Kroppens hus kom från infektionsläkaren Anna Nordlander. Hon upplevde att det fanns ett stort sug efter kunskap om kropp och hälsa och ville skapa ett ställe där man kan lära sig på ett kul och kreativt sätt – folkbilda om folkhälsa genom konst.

– Många är angelägna om sin hälsa men har inte alltid så bra koll. Jag har doktorerat, men det är knappt en människa som läser det. Med konst kan vi berätta om medicin, hälsa och forskningsrön på ett mer lustfyllt sätt. Det är två världar man normalt inte tänker förenas, säger Anna Nordlander.

Med hjälp av Andreas Blom, grundare till Kollektivet Livet som bland annat var del av konst- och teaterprojektet Satans demokrati, började utställningshybriden "Väntrummet" växa fram. Den visades på Kulturhuset hösten 2021. Publiken kom dit som patienter

ter och satte sig ner i väntrummet.

Ett antal sjukdomsfall iscensattes av skådespelare och publiken fick hänga med.

När Kollektivet Livet senare fick tillgång till Stadsgårdsterminalen vid Slussen kunde Kroppens hus flytta in i ankomsthallen med ett tillfälligt kontrakt till och med januari 2023, med förhoppningen att kunna stanna längre. Här har de fått möjlighet att skapa den utställning, eller "hybridupplevelse", som öppnar 4 december.

Den här gången med mer fokus på konst inom två huvudspår: farsoter och den manipulerade kroppen.

– Den manipulerade kroppen är allt vi kan göra med kroppen för att förlänga eller förbättra livet eller bygga om våra kroppar. Allt från skönhetsoperationer till titanskruvar och protester. Och stamcellsbehand-

lingar och organdonation. Farsoter handlar dels historiskt om farsoter vi har haft, men också framåt. Vad kommer vi dö av framöver? Antibiotikaresistens? säger projektledaren Camilla Hammarström.

Just nu pågår här en kreativ process.

Labbglas hängs upp som en krona över den rostfria "operationsdisken" och de funderar på vad konstverkstaden, där besökaren kan testa på skapandet med en konstpedagog och läkarstudent, ska innehålla. Kanske gipsa en tumme, dissekera ett gris-hjärta, dreja en snippa, lära sig sutur-sy i en yogamatta eller banan – det känns nästan likadant som hud.

"Apoteket" går än så länge under namnet "Rumpan Bar".

– Vi får se om vi serverar hälsosamma drycker och kaffe, som har varit en medi-

Därför äter vi våra chiafrön, gör vår yoga och söker vård, för att försöka förhandla om när han ska komma.

Edda Edlund om döden

◀ Här finns allt från Döden själv till hyllor fyllda med sådant som har med livet och hälsan att göra.

▼ Växten vinruta var viktig i romarriket, för att den sades kunna få till en fosterfördrivning. Amy Fee hänger upp labbglas som en dekorativ krona.

SAMTAL I KROPPENS HUS

Varje vecka arrangerar Kroppens hus fördjupande samtal.

- 8 december: Att rusta upp kroppen. Ett samtal om hopp, transplantationer och stamceller.
- 15 december: Ätstörd. Ett samtal om förvrängda kroppsuppfattningar
- 21 december: En riktigt god jul. Ett samtal om bastubad, stress och hjärtinfarktens högtid.
- 12 januari: Vad kommer vi dö av? Ett samtal om framtidens farsoter.

Samtalen är gratis men anmälan krävs för att säkra en plats: www.billetterto.se

cin en gång, eller om det blir "gyn & tonic", säger Edda Edlund.

– Och Bloody Mary och blodpudding, tillägger Camilla Hammarström.

Här bredvid står också döden själv, i form av ett skelett klädd i svart cape. Vad vore allt utan honom?

– Det är ju därför vi äter våra chiafrön, gör vår yoga och söker vård, för att försöka förhandla om när han ska komma, säger Edda Edlund.

Utställningen kommer även ha inslag av "dold dramatik".

– Dramatikern Alexander Charlamov samarbetar med de olika konstnärerna, som gör vitt skilda verk i olika rum, för att få fram en berättelse ur det. Vi har också en guide som kanske kommer att vara en tulljänsteman i en hälsotull. Vi har inte riktigt

bestämt hennes karaktär än. Hon kommer att guida besökare runt i de olika rummen, säger Camilla Hammarström.

FÖRSTA RUMMET ÄR Edda Edlunds. Här skapar hon en trädgård av medicinska växter runt en gynekologstol.

– En växt kan betyda olika saker i olika tider. Johannesört som för oss i dag är en växt vi smaksätter sprit med, var för 200 år sen medicin. Många växter har genomgått detsamma – är det en krydda, är det mat, knark eller medicin? säger hon och tar fram en kruka där en liten planta börjat gro.

Det är en vinruta. Det var när hon började läsa om den växten som hon bestämde sig för att endast odla växter som kvinnor genom tiderna använt för att göra abort.

– Vinruta var värdefull i romarriket. Äter

man för mycket dör man, äter man precis lagom dos så kunde det bli en fosterfördrivning, men de hade den också i mat. Jag hittade nåt recept med kronärtskocka. Allt handlar om dosering.

Samtidigt som hon började leta andra växter med liknande effek började abortlagar stramas åt i USA och aborträtten diskuterades även i Sverige.

– Allt började bli lite skakigt och jag funderade på hur det skulle vara att bara ha en växt att sätta sitt hopp till. Att leva i den tiden eller i ett land där vård inte finns tillgängligt. Jag tänker att man kan få sitta i det här rummet och fundera på hur det skulle vara. Och känna historien.

Här växer bland annat opium, sävenbom, stensöta och aloe vera. Men funkar de verkligen? Hon frågade en obstetiker. ▶▶▶

– Mycket av det här verkar vara sånt som får igång magen och tarmsystemet. Det kanske kan funka, det är lite av ett mysterium. Men det är inte själva grejen om det har funkade eller inte, det är att folk har testat och försökt. På nåt sätt är det väldigt talande - man gjorde det i romarriket och man gjorde det på fjället med klöver. Kvinnor kommer vilja göra abort oavsett om det är lagligt, hur man än vänder och vrider på det, säger Edda Edlund.

På väggen framför och bakom gynekologstolen sitter speglar. Tanken är att halva rummet ska vara nutid, den andra dåtid.

– Sitter man här i gynstolen hamnar man i ett maskhål. Man kan se sig själv i den här tunneln som går framåt och bakåt i tiden.

I RUMMET MITTEMOT syr textilkirurgen Carolina Alvear Bello igen ett sår på en av stammarna som ska finnas i hennes organiska skog, där det ska växa ögon. Hon använder sig till stor del av kirurgiska instrument. Här kommer det också visas film på små skärmar när hon i närbild utför en titthålsoperation på sina skulpturer.

Carolina Alvear Bello har jobbat med textil länge, ofta utifrån temat kroppen.

– Jag har diabetes typ 1 och när man haft det i över trettio år börjar det komma åkommor. Då blir det här ett sätt att bearbeta känslor och hinder. Även om jag inte kan läka de riktiga sårerna så blir det en bearbetning av processen jag går igenom.

I ett annat rum, det mörka längst in, sitter

I nålsögat. En fotoutställning i samarbete med Beroendecentrum Stockholm

I våras delades engångskameror ut till personer som kommer till Sprututbytet i Stockholm.

De har fotat sin vardag, där de själva har valt vad de vill förevisa. Återkommande teman är staden, naturen och husdjuren. Några har fotat i sina hem, allt från en balkong till en bil. Här finns också bland annat foton på eldar, vänner, fåglar och reklamskylten: "Årets butik! Beställ dina verktyg direkt till sommarfixet".

I nålsögat började visas reda under november månad och är en del av Region Stockholms satsning på att integrera kultur i vården.

I december kommer även ett annat utställningssamarbete hit, på temat manipulation av kroppen. Den är skapad av elever på S:t Eriks gymnasium. De har fått nallar som de kommer att manipulera fritt utifrån normer, egna tankar och andra sätt att göra om kroppen.

◀ **Stammar som ska växa i textilkirurgen Carolina Alvear Bellos organiska skog.**

▲ **I ett mörkt rum skapar programmeraren Mattias Söderholm en själslig dödenupplevelse.**

Mattias Söderholm framför stora dataskärmar. Han är programmerare och konstnär och skapar en döden-upplevelse.

– Det är ett tv-spel i den mån att jag gör det i en spelmotor och man kommer att kunna styra det litegrann. Jag har samarbetat med en dramatiker som skrivit en monolog. Det kommer inte att vara så köttigt, det är mer själsligt, säger han och visar skissen av en galax och den spelkaraktär han byggt.

Mattias Söderholm berättar att han är besatt av fraktaler, som han beskriver som mönster som återkommer på olika skalor, till exempel i ett floddelta, virveln i badkar, en storm, en galax, hjärnans nätverk eller superklusterstrukturer i universum.

– Ett sätt att se på döden, eller vad som är livet och människan, är att min livskraft är nån form av idé där alla de här triljoner cellerna och deras molekyler har kommit överens om ett gemensamt projekt som är att gå runt med mig. När jag dör så försvinner de inte, det är bara den stora planen som försvinner och alla ger sig av och gör sina egna grejer. De hittar ett annat jobb eller ett annat projekt att göra. Det är sorgligt när man förlorar nån och deras stora projekt har slutat, men i övrigt, själva processen i kosmos och molekylerna, så är det mer tack för den här tiden, nu kör vi vidare. 🌀

Åsö gymnasium, 1960

Folksamhuset, 1960

Åhlénshuset, 1962

Kaknästornet, 1963

Farstabron, 1985

Münchenbryggeriet, 1992

Söderledstunneln, 1984

Att bygga Sverige kräver hårt arbete. Vi kommer ta vår del av ansvaret. För gamla och nya svenskar. För friska och sjuka, för sorg och kärlek. För alla.

Vi är händerna som bygger Sverige.

LÄS MER PÅ: byggnads.se/bostadspolitik

HAR DU VALT A-KASSA ÄN?

A-kassan ger alla som är med en grundtrygghet genom hela arbetslivet. Hos oss kan man vara medlem oavsett yrke och bransch, anställd eller företagare. För Akademikernas a-kassa är det utbildningen som räknas och vi finns alltid bara ett samtal bort.

Vi ger dig bästa service, hjälp med ansökan och punktliga utbetalningar om du blir arbetslös.

KLICK!

Välkommen till oss på akademikernasakassa.se

Akademikernas a-kassa.

I GATUPLANET

10

procent av alla barn har berörts av en orosanmälan 2021. Var femte handlar om våld i nära relationer och det kommer in allt fler om yngre barn i riskzon för kriminalitet, barns utsatthet i sociala medier och flickor som utövar våld. Orosanmälningar har ökat med 27 procent sedan 2018, enligt Socialstyrelsen. Det kan bland annat bero på ökad benägenhet att anmäla och att barns rättigheter uppmärksammats mer.

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

"Att du blev så glad när jag köpte tidningen gjorde min dag."

"Så viktig tidning. Har högläst flera delar av den för familjen."

"Jag tyckte artikeln om kremering var väldigt intressant."

"Jag gick och spanade efter en säljare på Centralen när jag kom till Stockholm från mörkaste Småland i morse. Blev besviken när jag inte såg någon, men desto gladare när jag fick syn på dig."

Svar förmedlas till respektive säljare.

ORD FRÅN GATAN

"Att den jävla kallt och mörktiden är slut."

Mika Saesma skrev texter i tidningen med sitt helt egna språk. Några av dem finns med i boken Med egna ord – Situation Sthlm 2008-2014.

JOHAN NILSSON

Marilyn Winter har målat sedan hon var barn. De senaste femton åren har hon också tatuerat, både ryggtavlor, sleeves, smågrejer, – och en keltisk varg på sin egen överarm. Framför spegeln.

När började du måla?

– Det har jag gjort hela livet. Jag har alltid gillat att rita och måla sen jag var liten.

Var målar du?

– Jag har alltid med mig en penna och nåt att måla på. I och med att jag är bostadslös... jag

till och med går runt och målar, sitter i parker, på tunnelbanan.

Det är mycket blandteknik, mycket med färgpennor och tuschpennor, sen fyller jag i med färger när jag kan sätta mig ner, på Klaragården till exempel, eller hos en kompis.

Du tatuerar också.

– Ja. Har maskin och kör eget, tatuerat till och från i femton år. Jag har gjort många av mina egna, bland annat en keltisk varg på överarmen framför spegeln.

ULF STOLT

Ulf Hansson säljer Situation Sthlm på en bänk vid Medborgarplatsen. Här i kvarteren har han också bott på hotellhem och druckit bärs på Gröne Jägaren, när han skulle få se "det riktiga Stockholm".

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

MIN PLATS

Jag brukar komma hit innan halv sju på morgonen. Tar första tunnelbanan 5:49 från Farsta strand, där jag bor i en etta på 29 kvadrat. Den tiden brukar hantverkarna vara här, de blir impade att en luffare går upp lika tidigt som de gör. De har ju pengar och betalar tidningen cash.

På den här bänken kan jag sitta ner och sälja, jag får så ont i ryggen annars. Jag har opererat L3, L4 och L5. Det är ryggkotor. Och några diskar är borta. Förut var jag 189 lång, men när jag senast var på psyket sa syrran där att hon ville mäta mig. Jag hade krympt fyra centimeter! Diskarna är förmodligen sönderjobbade. Jag har varit officier, haft klädfirma och jobbat med annat.

När jag gick Krigshögskolan Karlberg 1992 var jag på Spy Bar och Café Opera, då sa en jag pluggade med: "Uffe, det där är bara skit, nu ska jag visa dig det riktiga Stockholm". Då åkte vi hit till Gröne Jägaren. Fan, det var

ju mycket roligare. Jag var stamkund där en tid efter att jag flyttade till Stockholm 2003. Då kostade bärsen 19 spänn. Farsan älskade Nacka Skoglund och jag höll på Hammarby långt innan jag kom till stan. När de tog SM-guld bodde jag i Östersund. Det fanns inte Bajenbärs att köpa där, så jag tog bilen och körde 20 mil till Systembolaget i Sundsvall, eller 189 kilometer som det står på skylten, men vi har inga jävla halvml i Norrland.

Jag bodde några år på Hotellhemmet Pelikanen på Östgötagatan. Då brukade jag vara mycket i de här kvarteren. Jag gillar den här platsen, även om Söder aldrig kommer att bli vad det var – folkligt. Medis är också ett av Stockholms mest kameraövervakade områden. Där uppe sitter en kamera mot mig. Men här kan jag sitta, Maxi-grillen brukar komma över med kaffe och om jag har varit borta några dagar så saknar jag att vara här. ☹

Att sälja Situation Sthlm förändrar livet – 100 procent av kvinnorna har fått en bättre situation

SÅ GOTT SOM alla Situation Sthlms säljare, 94 procent, har fått en bättre livssituation efter att de började sälja tidningen. Bland kvinnorna svarar samtliga att situationen förbättrats.

"Helt otroligt mycket, från att vara känslomässigt dränerad, nerknarkad och utan hopp har livet vänt till att bli värdigt, stabilt och emellanåt njutningsfullt", skriver en kvinna i Situation Sthlms årliga enkät med säljarna.

Tidigare år har svaren sett liknande ut. Det är alltid en klar majoritet som uppger att deras situation har förbättrats, men i år är siffran ännu lite högre än året innan, särskilt för kvinnorna.

– Det är fler kvinnor som skriver in sig som säljare nu än tidigare. Förr var det vanligt att de skrev in sig för att deras kille sålde, nu kommer de ofta in själva. Det är nytt. De stannar också kvar som säljare, vilket visar att det betyder nåt för dem, säger

Ingmari Olofsson, samordnare i den sociala verksamheten.

– Miljön hos oss är inte heller lika jobbig som den kan vara på en del andra ställen. De har en "safe spot" här, tillägger kollegan Jonas Svensson.

I ENKÄTEN UPPGER många, både kvinnor och män, att de inte begår brott längre – "tjänar ärliga pengar", "slipper snatta" och "behöver inte göra kriminella saker". Någon berättar att det är "mindre sorger" nu, en annan

"klarar att behålla livet". Flera skriver att självförtroendet och egenvärdet har blivit bättre och att de träffar fler människor än tidigare och har fått nya vänner.

"Lite extra pengar är också bra att ha! Men framförallt att jag börjar få lite rutiner och struktur på min tillvaro! Men det allra finaste är ju helt klart alla sociala underbara möten jag får uppleva och samtidigt träning i."

Flera lyfter den ekonomiska situationen:

"Har råd att köpa varma kläder, månadskort och mat när jag behöver

det och jag har fått råd att hyra ett andrahandsboende efter 2 år på Centralen."

"Jag känner inte längre att jag tigger pengar efter att jag tyvärr varit arbetslös i 22 år. Jag kan stå med huvudet högt upp utan skam och det är ju som sagt ett arbete."

SEDAN 2009 HAR Situation Sthlm årligen gjort en enkät med säljarna. Det är viktigt för verksamheten, påpekar Ingmari Olofsson och Jonas Svensson.

– Enkäten är alltid spännande att

"Från att vara känslomässigt dränerad, nerknarkad och utan hopp har livet vänt till att bli värdigt, stabilt och emellanåt njutningsfullt."

"Det betyder ALLT – jag känner mig stolt över att kunna göra nått som ej har med det gamla pisslivet att göra."

läsa och man blir påmind om hur viktig tidningen och den sociala verksamheten är för våra säljares mående och hälsa och känslan av tillhörighet som den tillför. Enkätens svar gör att man steppar upp och inte tappar fart i vårt dagliga arbete. Nytt för i år är att höra hur viktigt det är med en plats där man kan vara helt sig själv och känner sig sedd och lyssnad på. Också kamratskapet som finns här och som vi ser varje dag.

Vad säljarna tycker om verksamheten ligger till grund för många beslut om hur den utformas.

– Med en anonym enkät får vi ärliga svar och får hjälp av dem som berörs att förändra och förbättra tidningen och den sociala delen.

Så gott som allt säljarna lyfter i enkäten är positivt, men vissa påpekar att de önskar längre öppettider, en tjockare tidning och ännu mer skrivet om hemlöshet.

När säljarna får frågan vad de skulle göra om de inte sålde tidningen svarar många att de skulle vara kriminella: "stjäla", "begå brott", "göra inbrott". En kvinna skriver att hon skulle sälja sin kropp. Flera tror att de skulle vara döda. Några kommenterar

att de skulle dricka eller använda droger mer eller må sämre psykiskt. "Gråta, deppa och känna mig värdelös. Nu kan jag påverka min situation."

En säljare berättar att hon har kommit en bit på väg och därför skulle försöka aktivera sig och söka lättare jobb eller "sitta inlåst inom psykiatrien".

Sist får de frågan: Vad betyder det för dig att vara säljare av Situation Sthlm? "Mycket" eller "Allt", svarar många. Någon berättar att det har gett livet mening, en annan har fått ett stort hopp i livet och en tredje har börjat få sitt liv tillbaka.

Andra känner sig betydelsefulla eller stolta över att utföra ett jobb och att kunna bidra till att göra människor mer medvetna om hur olika grupper i samhället har det. Också att "dom vanliga människorna ser att de hemlösa människorna inte bara lever på bidrag utan vill göra något."

Och en skriver:

"Det betyder ALLT – jag känner mig stolt över att kunna göra nått som ej har med det gamla pisslivet att göra som jag har fått nog av. ALLT!"

MARIA HAGSTRÖM

TIDNINGENS SÄLJARE

72 personer deltog i enkäten.

78 procent är män och 22 procent kvinnor.

Medelåldern är 52 år. Kvinnorna är lite yngre med en medelålder på 45 år, medan medelåldern för män är 54 år. Äldsta som svarade på enkäten är 79 år, den yngsta 30 år.

94 procent uppger att deras livssituation förändrats sedan de blev säljare. Särskilt kvinnorna – 100 procent.

Kontakt med främlingar ökar lyckan, visar studie

I SITUATION STHLMS enkät är det många säljare som lyfter hur viktig kontakten med kunderna är. Att det får dem att må bättre och ger dem en möjlighet att möta människor som de annars kanske aldrig hade pratat med.

Detsamma gäller ofta kunderna. Det framkommer i svars-sms, som de har möjlighet att skicka efter ett tidningsköp via swish, att samtalet med säljaren betytt mycket för dem och de tackar för trevliga möten.

Den amerikanska studien "Mistakenly Seeking Solitude" bekräftar att vi mår bra av att prata med människor som vi inte känner. I studien fick personer som pendlar med tåg och buss antingen inleda ett samtal med någon som satt nära, sitta i tysthet själva eller att göra vad de än normalt skulle göra. De som hade pratat med medresenärer fick en mer positiv upplevelse. Ibland överraskande positiv. Många hade väntat sig motsatsen, att de

STOCKPHOTO

föredrog att åka i ensamhet.

Forskarna tror att det bland annat kan bero på att man underskattar andras intresse av att prata med en och att det gör att folk inte pratar med främlingar, trots att de skulle må bra av det.

Nöjet med kontakten verkar dessutom vara "smittsamt", konstaterar de. I ett annat experiment i studien visade det sig att personer som blev tilltalade hade en lika positiv upplevelse.

MARIA HAGSTRÖM

24

procent av Situation Sthlms säljare är akut hemlösa, de sover ute eller på akutboende. Det är en lägre siffra än förra årets enkät – 34 procent. Något fler bor nu i försöks- eller träningslägenhet, men framförallt i egen lägenhet. För ett år sedan var det 12 procent, nu har 22 procent egen lägenhet. Men kvinnorna har generellt en tuffare boendesituation, 44 procent är akut hemlösa, varav 31 procent sover ute.

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-54595394

Flinks ^{JÄRN}

JÖRGENSENS RÖR AB

Flyttpoolen®
08-770 00 00

HRM
Affärsutveckling
Relationer med affärsfokus

Kamasa-TOOLS®

FLOWY

IKANO
Bostad

Kommunal.

ZBK

BENGT DAHLGREN

CEDERQUIST

Fora

INDUSTRI VÄRDEN

Abaton
PRODUKTION AB

bergkrantzarkitekter

gibon®

Indutrade
Industrial Components

KPA

gddg
Ett företag inom SKR

BOLIDEN

CERTE REVISION

FIVOLI
Gröna Lund

inplenion.

KONSUMENT FÖRENINGEN STOCKHOLM

Thomas Bodström

Bonnier Fastigheter

Chefakademin.

Grönsakshallen
Sorunda

IT-UNDERHÅLL
STOCKHOLM AB

LENNART ERICSSON FASTIGHETER AB

afa
FÖRSÄKRING

BOBY
BOTKYRKABYGGEN

CHINA TEATERN

H2M

iiiriiiis
utvecklingscenter

Liberalerna

aimo park

BRANDKÖRSTÖRET

DANVIKHEM

HAMMARBY IF

inResonance
Always in Tune

LIME TRAVEL
- SINCE 1995 -

Akademikerförbundet SSF

Brunnberg & forshed

dina
Dina Försäkringar

HAMMER & HANBORG

LJUNG SJÖBERG
PROACTIVE DRUG MANAGEMENT

Akademikernas a-kassa

BTH BYGG

Effekt
Konsult & Fastighetsförvaltning AB

HANSA PROJEKT

Logo

ALLBA

BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN
BF

EM
EINAR MATTSSON

Heba

investor

m3|BYGG

ANDERS BODIN FASTIGHETER

BYGGNADS

ERSTA DIAKONI

Hertz

iterum
EDUCATION

M Ekholms
Konsulttjänst AB

Autoexperterna

Capio Geriatrik

FAMILJEBOSTÄDER

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

Mekonomen

ARVET

Capio Psykiatri

FF Profilreklam AB

HMXW arkitekter

JANKE
WIKHOLM

MEMFIS

AXFAST
UTVALDA LÄGEN

CASTELLUM

FCG

hiQ

JM

MIKAs
Etabl. 1986
STOCKHOLM

Development

SIGNALISTEN

SVEASKOG

VISION

MÄNNISKORÄTTSD
ADVOKATERNA

PROLEGIA
Trygghet vid säkerhetsprövning och rekrytering

Sjukhusläkarna
FÖR UNDERSTÖDSFONDEN SAMT
WENNERSTRÖMS DONATIONSFOND

Svenska kyrkan
SOFIA FÖRSAMLING

VVABO
Vintervikens Installation AB

netlight

Propeller Trim
SERVICE & FÖRSÄLNING

Svenska kyrkan
VANTÖRS FÖRSAMLING

VÄDURENTIO AB
SEHUC AB

Nordins Svets AB
BO NORDIN AB

rain
bow

SKEPPSBRON
SKATT
TAXAND

Svenska kyrkan
VÄSTERMALMS FÖRSAMLING

norrenergi

RAMBOLL

SKB
Stockholms Kooperativa
BOSTADSFÖRENING

SB
Svenska Bostäder

wärmex

NYFORS

RAMIRENT

SKÅVSJÖHOLM
KONST & MODER

SVENSKT NÄRINGSLIV
CONFEDERATION OF SWEDISH ENTERPRISE

Wallenberg Foundations AB

nytuda

RETURPACK
pantamera.nu

SPARTOI AB

Swedfund

WALLENSTAM

ORGANICS
by Red Bull

Riksbyggen
Rum för hela livet

Spoon
it's a content agency

Swegon

WALLFAST

OSCARS
TEATERN

RIVAL

sg
Sportsground

Sympa

WENANDERS

ParaCom AB

SAHRA

NORDSTADSBUDE
I STORSTOCKHOLM

SYSTEM
BOLAGET

WÄSTBYGG
WÄSTBYGG
GROUP

Parkman
Det personliga parkeringsbolaget

SAMTRANS

Stavdal

TL BYGG

YTTEC
SLIPAR LAGAR BETONGGOLV

Sandart&Partners

stegen.

Trona
Patentrådgivning AB

playground

SBAB!

Stockholms Bulkhamn

TURLOCKS
MÅLERI

precio
fishbone

SECURITAS

Stockholmshem

tvivla
BÄTTRE AN ATT TRO FOR MYCKET

seko
SERVICE- OCH
KOMMUNIKATIONSFAKET

STOCKHOLM
RELINING

TYRÉNS

prima
gruppen

SHIS Bostäder

SVALNER

Tysk-Svenska Handelskammaren
Deutsch-Schwedische Handelskammer

ALBIN LEE MELINDAU

AND FRIENDS
with
Christian Karlsen
& Gränslandet
Symfoniorkestern

25 Mars Avicii Arena

Biljetter via [axs.com](https://www.axs.com)

Gränslandet
symfonisk fest

@FKPSCORPIOSWEDEN

19 AUGUSTI
STOCKHOLM
TELE2 ARENA

BILJETTER VIA AXS.COM

UNITED
STAGE

PRESENTERAS AV PALANG & FKP SCORPIO I SAMARBETE MED UNITED STAGE

LALAH

STOCKHOLMSKRYSSSET

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du bläddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss.

Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Den stolta vinnaren belönas med samlings-skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga* från det prisbelönta radioprogrammet RadioSkugga från 2012.

Andra och tredje pris är ett nyckelband med Situation Sthlms logga på.

Förra månadens vinnare:

Göran Selin, Eskilstuna

Nyckelband:

Agnetha Lundin,
Vaxholm
Gunilla Johansson,
Örebro

Se förra månadens lösning på sidan 46.

					SPELADE VON SYDOW GARNÄNDE	SVENSK-UNDERVISNING	LUSIG	DELIKAT I BOHUS-LÄN	METOD	BE-REDD	SÄTTER NORDLIG PUNKT
	LÖS										
	TRASTAR										
	→										
	ÄR DET OFTA SVÅRT ATT				MINDRE SES I DATA-SYSTEM						
	BYGGE AV KROPP					NJUTER MED SIG EMOTTA					
	→									KORT VECKO-DAG ÄGNAT	
	FLYTER I SPANIEN				HÄLLSTRUT BLIR BÄTTRE BÖJT						MELLAN LOUIS OCH GEER
FORMAD		SMINK-VÄSKAN IHÄRDIGA	FÖLJER FLÖD			HÖRS VID UNDRAN			GÖR EJ LATA FÄRGBIT PÅ VÄG AV		
SEPTEMBERDAM			UTE MEN HEMMA					ETT STÖRRE ANTAL BRYTER KRIG			
INSEKT						IHOP MED VYSSAN KÄKAS					HISS
→											
PLAST-SORT			FÖR-TRYCK MÄTT			TOGS OM OCH OM BANDS					
SKA SAMARBETA				HÄLFTER SOM ÄR PAR				GÖRS AV VINBAR DEN MILITÄRA RANGEN			
BLIVIT GLADARE	DE FICK STA PÅ PALLEN VERKAR FÖR						FÖR-RYCKT MAKA-KEN				
→					GRAV-KAMMARE SVALT INSTÄM-MANDE				TAR KANSKE BILIST SÄGA NÄ OCH NIX		LITE SNYGGA
LEDER TILL OMTAGNING			BUNDIT SAMMAN DANSÄK-TIVITET I SAL			ÅTERVINNS FÖR VINNINGSS SKULL? ORKAR					
HÖRS NÄR POLLETTEN TRILLAR NER		STRES-SADE TEINT								BESKOW-GUMMAN FÖRE EN NO	
→				SES EFTER HERRE MIN		KORT HISTO-RIA					
→							DUPERA				

©RankesportFoto: Getty Images

Stockholmskryssset är ett samarbete mellan Situation Sthlm och tidningen Kryssset, en månadstidning för alla kryssintresserade.

KRYSSSET

Namn:

Adress:

Postadress:

Skicka in ifyllt kryss senast **19 december**.
till: Situation Sthlm
Torkel Knutssongatan 37
118 49 Stockholm

"Ingen kan kontra sig genom ett pressat schema som Olof Lundh." – Johan Wirfält, förläggare Volante, om dokupodden "Templet i öknen".

"Jag älskar bokcirkeln som form."

Reine Lööf

TEATER I ett och ett halvt år har teaterregissör Reine Lööf träffat deltagare vid Stockholms Stadsmission i en bokcirkel. Nu har deras samtal blivit en teaterföreställning: "Den stora bokcirkeln – Vårt enda liv".

– Jag älskar bokcirkeln som form, att mötas kring en bok. Martin Hägglunds bok *Vårt enda liv – sekulär tro och andlig frihet* var perfekt för det. Den ställer stora frågor som möjliggör samtal om livet, att vara människa, existens, samhället och politik. Jag tycker att det är skitviktigt just nu, att mötas kring stora frågor men framförallt att mötas, säger Reine Lööf från De Profundis Teater.

Bokcirkeln deltagare är människor som besöker Stadsmissionen av olika

anledningar. Intresset var stort och till en början var de 30 personer.

– Det var ett öppet rum som blev superviktigt för oss alla – en slags kamratskap.

Alla samtal spelades in och ligger nu som grund för manuset skrivet av Stina Oscarson.

– Det är en blandning av 30 personers tankar. Deras fria associationer kring Hägglunds resonemang och om sina egna liv, säger Reine Lööf.

På scenen står både skådespelare och några av bokcirkeln deltagare.

– Det är ett dansant körverk. Ibland är det ett drömspel och ibland en konkret bokcirkel. Det är vackert, mänskligt och ärligt.

Föreställningen har premiär 30 november på Stadsmissionens nya Mötesplats Mariatorget, en plats för gemenskap och samhällsengagemang dit alla är välkomna.

MARIA HAGSTRÖM

Busringaren Kalle Sändare dokumenterad

DOKUMENTÄR När Björn Ulvaeus skrev texten till låten "Det är vi ändå", sjungen av Helen Sjöholm och Tommy Körberg med BAO, var den frasen "bara ett uttryck".

– Där ser man. När jag använde det i den där texten så... för mig var det ett uttryck – så var det Kalle som... han

skulle ju ha royaltys för det. Postumt.

Kalle Sändare – riktigt namn Carl-

Axel Thernberg – var komiker, vars komik byggde på att han ringde upp människor, svarade på tidningsannonser, och sedan med mjuk vänlighet snurrade bort personen via missförstånd, nonsensord,

förvecklingar, obegripliga förklaringar och märkliga tillrättlägganden.

Utan Kalle Sändare hade aldrig Hassan busringat ett enda samtal.

Dokumentären "Kalle Sändare – busringningens mästare" är gjord av Stefan Livh och Per Dahlberg, på SvtPlay 4 december.

ULF STOLT

Debaser – 20 år i rockens tjänst

SCEN När Debaser fyller 20 år 3 december väljer de att blicka framåt – på två scener kommer 21 band att uppträda, band som just nu är på väg att larma sig ut i världen och skapa sig ett namn.

– Här kommer du att kunna upptäcka ett nytt bra band på scenen var tjugonde minut. Vi gör bara det vi alltid gjort och det är enkel och självklare filosofi – att tro att det bästa finns framför oss, säger Micke Lindevall, en av grundarna av Debaser.

Vero, Svart Katt, Lovers Skit, Izza Gara, Rebecca Sjöberg och Myie är några av namnen som uppträder under jubileumskvällen.

ULF STOLT

Värt att kolla upp:

Chekhov's First Play
Dead Centre

SCEN Pjäsen anses vara omöjlig att sätta upp. Del av Bergmanfestivalen på Lilla scenen.

Super 8-åren

Annie Ernaux

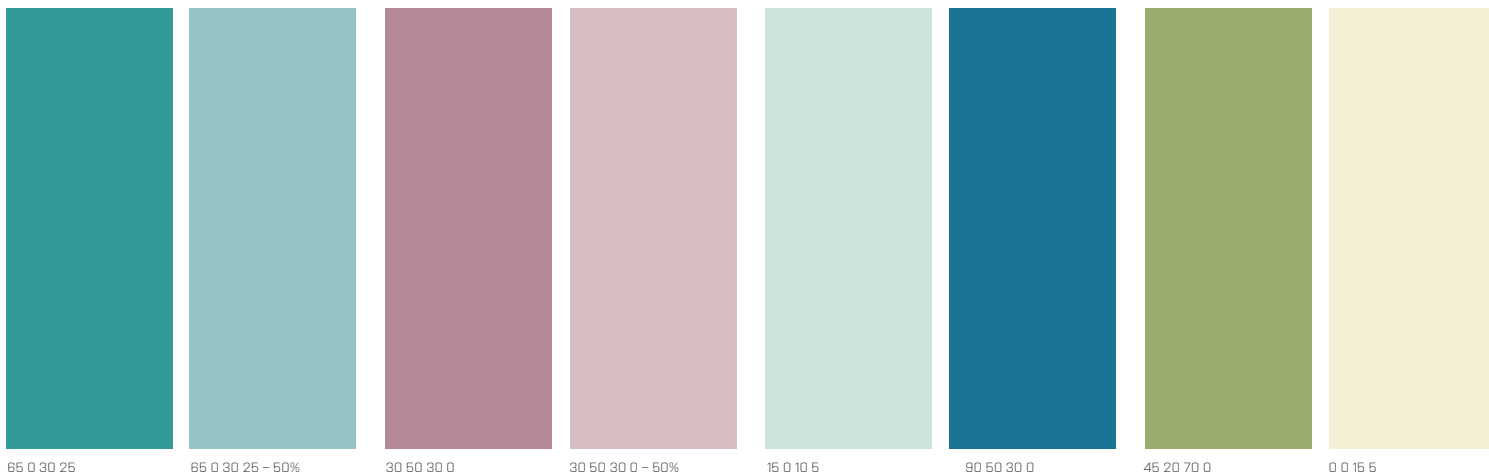
FILM Tiden innan hennes litterära framgångar skildras genom familjens super 8-filmer. På utvalda biografier från mitten av december.

Dallas

Styva Linan

MUSIK Förmodligen är det Nationalteaterns fel, men all riktigt bra progng måste tydligen sjungas med göteborgsdialekt.

HÄR TESTAR SITUATION STHLM LITE NYA FINA FÄRGER.

DÅTID STHLM

DECEMBER
1977

DEMONSTRATION 4 DECEMBER under parollen "Ropen skalla, daghem åt alla – försvara levnadsstandarden, bekämpa arbetslösheten". Samling i Humlegården, kolonn 3. Marschen går till Hötorget.

Norrskén noteras över Sollentuna. Taxeringsnämnden i Oscars församling uppvaktar regeringen för att få ut namnen på de 250 "kändisar och höjdare" som har frikort hos SAS. De anser att frikortet är en förmån som ska beskattas.

En kurator i Stockholm JO-anmäler en förortskommun efter att en 11-årig flicka tagit sitt liv. Hon hängde sig efter att ha nekats att få flytta till sin morfar, då hon misshandlades i sitt biologiska hem.

Om hälsovårdsnämnden hade tid att kolla alla pizzerior i Stockholm skulle många av dem få stänga på grund av bristande hygien, enligt tidningen "Svensk Hotellrevy".

Stödfest för "Frikvarteret Mullvaden" i Medborgarhuset.

Enligt Statens pris- och kartellnämnd har maten, trots prisstopp, blivit 17 procent dyrare under året. Man förklarar det med att devalveringen nu slagit igenom på frysta varor och konserver.

"Stjärnornas krig" har premiär på Rigoletto.

200 SL-anställda kräver i ett öppet brev till SL: styrelse och trafiklandstingsrådet stop för ensamarbete kvällstid i tunnelbanan. "Vi blir trakasserade, hotade och misshandlade. En del av oss orkar inte längre".

"Fem myror är fler än fyra elefanter" med Magnus, Brasse och Eva är årets julkalender. Men med 28 luckor – en för varje bokstav i alfabetet. Den börjar därför sändas redan 27 november.

PATRICK ANDERSSON, MÖLNDALS STADSMUSEUM

ENLIGT STATENS PRIS- OCH KARTELLNÄMND HAR MATEN, TROTS PRISSTOPP, BLIVIT 17 PROCENT DYRARE UNDER ÅRET.

FRU VON AUERBACH på Sibyllegatan har bara 17 grader inomhus. Hyresvärden hotas av böter om han inte höjer temperaturen.

Årets katt är den långhåriga korpsvarta perserhannen Miki från Stockholm, ägd av Anna-Liisa och Charles Rydén.

34 döda i Stockholmstrafiken i år. 1 061 olyckor med personskador.

Operakällarens julbord är dyrast, kostar 85 kronor per person, men har också 100 rätter, fler än någon annan restaurang. 6 centiliter sprit kostar 23,70 kronor och en öl 7 kronor.

Under rubriken "Förloirat" i Dagens Nyheter 11 december: "Baklucka till Ford 35 tappad mellan Upplandsgatan och Lidingö. Hittelön".

Stellan Skarsgård hyllas för sin roll

som Tomas, huvudrollen i Antonio Buero Vallejos pjäs "Stiftelsen", som just haft svensk upremiär på Dramatens stora scen.

En långträdare fullastad med sprit stjåls utanför en godsterminal i Västberga.

PERSONALEN PÅ SOCIALA serviceförvaltningen i Farsta är pressad av sjukskrivningar och hög personalomsättning, de tycker inte de kan utföra sitt jobb längre.

4 000 färre fordon över Skanstullsbron i år.

Kommuntjänstemanakartellens ordförande Björn Rosengren meddelar att det inte blir någon satsning på sjuksköterskorna i årets löneförhandlingar.

Eckhart Kühlhorn, forskare på BRÅ, tror att var femte Stockholmspojke i 14-15-årsåldern i dag går mot ett liv i social misär, alkoholism och brottslighet.

Kungen, drottningen och deras hov ringer alla gratis från någon av de cirka 200 telefoner som finns i kungens 12 slott. Många av de anställda har också fria hemtelefoner. Detta kostar Televerket cirka 200 000 kronor per år.

Inflyttningsöverskottet i Stockholms län är 3 400 personer.

VPK:s bokcafé Röda Kilen på Lidingö har ännu en gång vandaliserats av ett ungdomsgäng från trakten. "Vi har stora problem med de här societetsbarnen", säger polisen.

På grund av lågkonjunkturen börjar mellandagsrean redan före jul. Under året har handeln tappat 2 procent, på varhusen NK och Åhléns har handeln sjunkit 4,7 procent.

En julgran på Hötorget kostar 75 kronor en vecka före julafton.

ULF STOLT

DEC

1901

På årsdagen av Alfred Nobels död fem år tidigare 10 december delas Nobelpriset ut för första gången, efter hans testamente och avkastningen av dynamit.

1938

LO och SAF undertecknar Salt-sjöbadsavtalet på Grand Hotel i Saltsjöbaden. Det betyder att arbetsmarknadens parter avtalar utan inblandning av regeringen.

1982

Restaurang Fontaineblau på Norrlandsgatan 11 sprängs och två våningar i det nyrenoverade lokalen av stort kulturhistoriskt värde förstörs. Brottet är olöst.

Välkommen i jul

Varmt välkommen till kyrkan för konserter,
gudstjänster och gemenskap i advents- och juletid.

Läs vad som händer i din församling:
svenskakyrkan.se/jul

Svenska kyrkan

PÅ HÖRNET

Arkivgatan/Riddarholmsbron

"Jag är tillfälligt i Svea hovrätt och jobbar."

NAMN: Lena Klintefall

GÖR: Domare

BÖR: "Utanför stan, jag åker tunnelbanan in till stan."

Jobbar du i närheten här?

– Ja, jag är tillfälligt i Svea hovrätt och jobbar några veckor nu, annars är jag vid Solna tingsrätt. Det är inte på grund av nåt särskilt mål jag sitter här, bara ett utbyte några veckor.

Vart var du på väg nu?

– Jag ska gå en promenad och äta lunch. Och sen tillbaka och jobba.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO **MAGNUS SANDBERG**

SKRIDSKO- OCH BANDYSKOLA

Vi på Hammarby Bandy har i närmre 30 år lärt Stockholmsbarn att åka skridskor.

Vi tycker att skridskoåkning är något för alla och att bandy är den vackraste sporten som finns. Efter att ha varit med i skridsko- och bandyskolan tycker många samma sak!

Lördag och söndagar, hela vintern, på Söders vackra Zinkensdamm.

Totalkostnad 1250 kr -

anmälan och info via QR-koden eller på hammarbybandy.se/bandyskolan

ANMÄLAN + INFORMATION

**HAMMARBY
BANDY**

1990 började vår längsta resa.

Bra Miljöval

Ganska tidigt bestämde vi oss för att minska klimatavtrycket från Stockholms kollektivtrafik. Ja, innan world wide web ens hade lanserats – då började vi fasa ut fossila bränslen från bussarna.

32 år senare drivs alla våra 2200 bussar förnybart. Något få städer med så många bussar lyckas med. Fossilfria tågresor har vi sedan gammalt. Redan 1996 började vi köpa in ren el från sol, vind och vatten. Till alla pendeltåg, lokaltåg och hela tunnelbanan.

Idag är en bussresa med oss 97 % fossilfri. Nya tåg är nästan helt återvinningsbara och vi installerar solceller på våra depåtak. Nästa milstolpe? Bara elbussar till 2035, då når vi noll CO₂-utsläpp från trafiken.

Drygt hälften av alla som reser kollektivt i Sverige, gör det med oss. Det vi förändrar spelar roll. Därför vill vi fortsätta framåt och letar hela tiden nya saker att förbättra. Trevlig resa!

